

V I E N Y B Ė

77 M. 24 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn 7, New York

1963 M. BIRŽELIO (JUNE) 28 D.

Telefonas:
APplegate 7-7257

KAINA 15 C.

Remia prez. Kennedy

Birželio 26 d. New Yorko valstybės demokratų komitetas buvo sušaukęs New Yorko etninių grupių spaudos atstovus ir demokratų vadus pasitarti dėl paramos prez. Kennedy paskelbtai kovai prieš diskriminaciją.

Tautybių skyriaus lyderiai pasisakė už tos kovos rėmimą. Savo pareiškime, kurį išleido William H. McKeon, New Yorko valstybės demokratų komiteto pirmininkas, jį aiškiai nurodė:

— Atstovaudami savo tautines grupes valstybės demokratų komiteto tautybių skyriuje, mes esame ypatingai susirūpinę dabar vykstančia istorine moraline krusada už visiems lygias civilines teises.

Daugelis mūsų žmonių dar prisimena asmenišką patirtį. Todėl mes remiame prez. Kennedy ir jo pastangas, šalinant tą antiamerikinę ir antihumanišką blogybę.

Remdami prezidentą ir vildami, kad jį toje savo kovoje laimės, susirinkusieji ta pačia proga apeliavo į visus newyorkiečius, nežiūrint rasės, spalvos, religijos ir etninės kilmės skirtumų, remti prezidentą.

Priėmimas įvyko Commodore viešbutyje. Gausingiausiai buvo atstovaujami lenkai ir lietuviai.

MIRĖ SOFIJA JESAITIENĖ

Birželio 26 d. Flushing, N. Y. mirė Sofija Klemenčina Jesaitienė, 78 metų amžiaus.

Vellonė buvo kunigaikščio Jono ir Eugenijos Dambrauskaitės Oginskių duktė. Gimusi Kurklių dvare, Ukmergės apskr.

Palaidota birželio 29 d. Mount St. Mary kapinėse, Flushing, N. Y. Gilliame nuolūdiame paliko

N. Y. Valstybės Demokratų Partijos Komiteto pirmininko, Wm. H. McKeon sukviestame svetimkalbių spaudos - redaktorių, leidėjų, bei tautybių veikėjų pasitarime ir priėmime birželio 26 d. Hotel Commodore. Nuotraukoje: (iš k.) Antanas Varnas, V. Tysliavienė ir Walter Zacharevicz, Tautybių Komiteto Egz. Direktorius. S. Narkėliūnaitės nuotrauka

NAUJASIS POPIEZIUS TĖS

JONO XXIII PLANUS

262-uosiu Poptežium birželio 21 d. išrinktas Milano arkivyskupas Giovanni Battista Montini pasirinko Povilo VI vardą.

Oficialiai jau jį aiškiai pareiškė, kad darbai, kuriuos pradėjo Jonas XXIII bus tęsiami. Pirmoje eilėje tai reiškia, kad bus tęsiamas Bažnyčios susirinkimas bei puoselėjama visų krikščionių apsilijungimo idėja.

Naujasis Poptežius buvo artimas bendradarbis ir Pijaus XII. ir Jono XXIII. Pastarasis jį pakėlė ir į kardinolus. Kard. Montini yra žinomas kaip reformatoriškos Jono XXIII krypties šalininkas ir vienas pagrindinių darbininkų.

Naujo Poptežiaus išrinkimą sveikino ir palankiai sutiko visų pasaulio religijų atstovai.

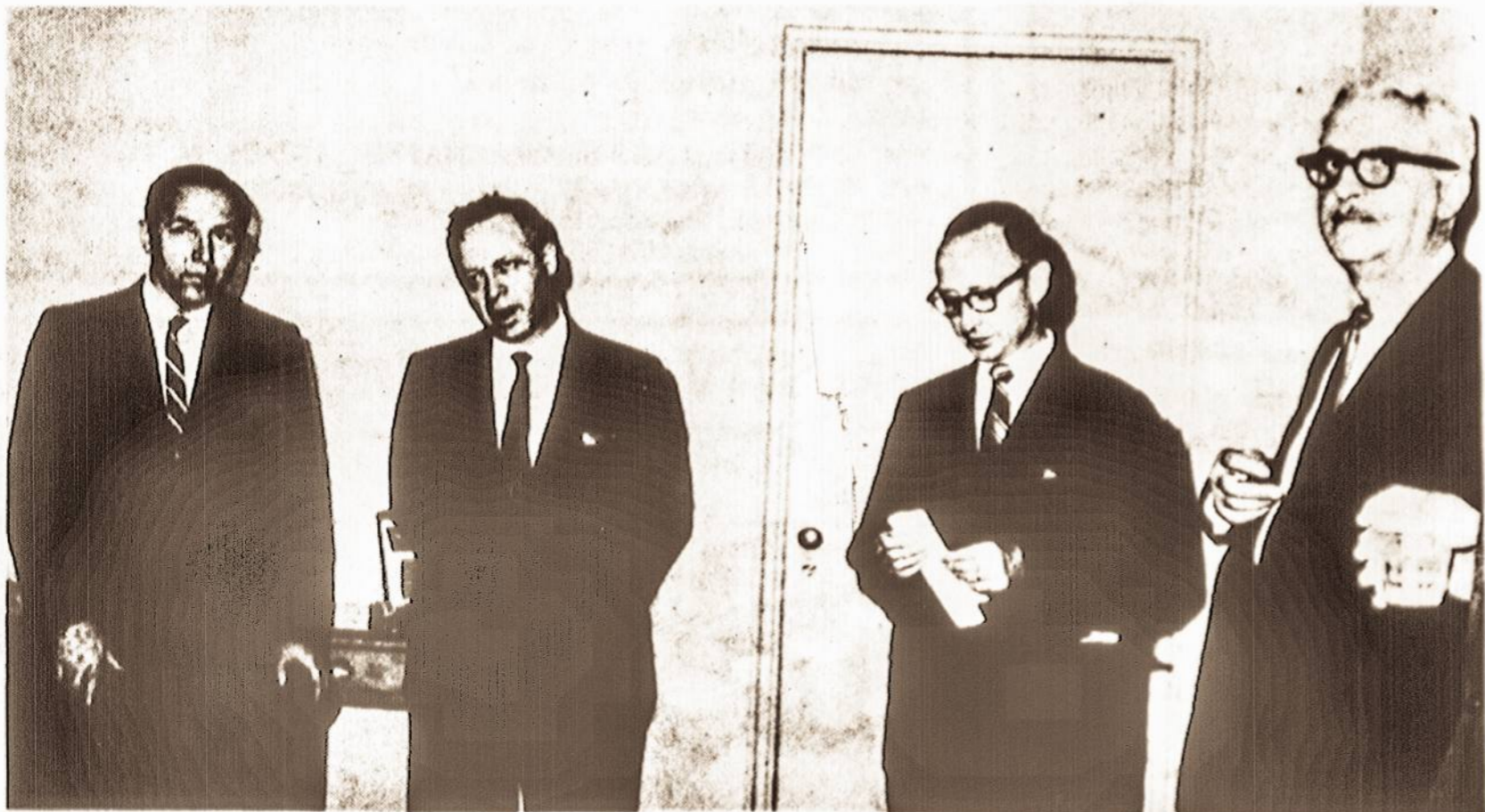
MES VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Apaštalo Povilo vardą pasirinkdamas, naujas Popiežius žmonijai, tarytum sako eisiąs šio pagonių apaštalo keliu: skiepysiąs krikščioniškas meilės ir taikos nuotakas pasaulyje, kuris gana smarkiai "supagonėjęs" didele neapykanta ir bedieviškumu. Apaštalui Povilui pavyko, nors mirė kankiniu. Žmonijos pagarba Jonui XXIII-čiam, kuris Bažnyčią povilišku keliu pasuko, duoda pagrindo vilčiai, kad žmonija, bent iš dalies, paklus įpėdiniui, kuris, matyti, nori toliau tęsti pirmtakūno darbą. Gal ir mūsų tėvelių leidžiamoji spauda mažiau kliausis "kietais" ir "karštais" šaltojo karo išsprendimais, o labiau krikščioniškąja meile bei pasitikėjimu Dievo Apvaizda? Popiežius Jonas XXIII, atrodo, pravėrė Bažnyčiai duris į rytojų. Povilas VI trokšta ją ir vesti į skaistesnį rytojų.

Margutis teisėtai savo balandžio laidą paskyrė Antano Olio penkerių metų mirties sukakčiai paminėti. Ir tėvas Antanas Olšauskas ir sūnus Antanas Olis Amerikos lietuvių gyvenime išvarė žymią darbų vagą. Tėvo kelius nušvietė P. Jurgėla Bačiūno leidinyje. Sūnaus veikla tebelaukia kito Jurgėlos.

Margučio redakcija tiksliai pabrėžia sūnaus vieną pagrindinį bruožą, įsisavintą, kaip ir daugelio kitų Amerikos lietuvių, iš praktiškų politikoje amerikiečių. Sako: Olis buvo asmuo, populiariai vadintinas praktišku, vis atsižvelgiantį į esamo laiko ir aplinkos sąlygas. Aukštesnius polėkius jis vis derino su turėtomis kietomis politinio įgyvendinimo galimybėmis. Kad tokį bruožą įsisavintu visi mūsų gausieji politiniai veiksniai! Politika juk, kaip anglosaksai senai sako, yra menas daryti kas galima.

Nukelta į 4 psl.

Tautybių spaudos ir grupių pasitarime birželio 26 d. Hotel Commodore, New Yorke. Stovi iš k. A. Valuchek, Demokratų Komiteto tautybių spaudos vadovas, Julius Edelstein (kalba) - Egz. Direktorius, William H. McKeon - Dem. Komiteto pirmininkas ir graikų atstovas Dukas.

Punsko lietuviai šventina laukus... Su savo klebonu kun. Ant. Šuminsku laukų šventinimo metu 1958 m. Punskiečiai savo laukus lanko kas penkeri metai. Šiemet irgi lankys, jei lenkų valdžia leis.

S. N. nuotrauka — 1958 m.

Lietuvių veiksniai

sutarė tartis

Pasaulio Liet. Bendruomenės valdybos iniciatyva birželio 22 d. New Yorke posėdžiavę lietuviškieji veiksniai sutarė tartis dėl vieningos organizacijos Lietuvai laisvinti sudarymo.

Posėdyje dalyvavo (Bendruomenės vadovaujant) vli-kinų grupių ir VLIKe nedalyvaujančių atstovai. Išsiaiškinus visą eilę klausimų, buvo natarta sudaryti komisiją, kad ji išryškintų apsijungimo principus ir parengtų deklaraciją.

Komisijon išrinkti: pirm. prof. dr. J. Puzinas, vicepirm. M. Brakas, sekr. Vyt. Vaitiekūnas (jis parengs deklaracijos tekstą), ir nariai: dr. B. Nemickas, J. Audėnas ir St. Lūšys.

Nutarta, kad deklaracijos projektas turi būti parengtas iki liepos 13 d. Po to bus šaukiamas naujas tų pačių veiksmų atstovų posėdis susipažinti su nuveiktais parengiamais darbais ir patvirtinti projektams.

Kai kurie laikraščiai, dar nesulaukę liepos 13 d., jau paskelbė, kad frontininkai ir tautininkai esą padavę prašymus įstoti į VLIKą. Tuo tarpu pastarieji tvirtina, kad to dar nebuvo, nes tik eina ma tartis. Kaip susitars, paaiškės netolimo ateityje. Suprantama, veiksmų veiksmeliais suskaldyta Amerikos lietuvių visuomenė būtų darbingesnė, jei Lietuvos laisvinimas vyktų vienu frontu.

LB seimo naujienos

Toronte šaukiamam LB Seime bus: paskaitos ir paskaitininkai "Organizacinė PLB padėtis ir siūlomai pakeitimai," skaito JAV LB tarybos pirmininkas St. Barzdukas. "Lėšų telkimas visokeriopai lietuviškai PLB veiklai finansuoti," skaito JAV LB pirmininkas J. Jasaitis. Šeštadienį, rugp. 31 d., jau galutinai nustatytos trys paskaitos: "Peticija Jungtinėms Tautoms," skaito KLB krašto v-bos narys J. Kardelis. "PLB vaidmuo Lietuvos laisvinimo darbe," skaito PLB vicepirm. J.

Matulionis. "Jaunoji karta ir lietuviybės išlaikymas išsivijoje," skaito JAV LB v-bos narys inž. V. Adamkavičius.

Sekmadienį, rugsėjo 1 d., pagrindinę paskaitą O'Keefe Centre salėje skaito prof. S. Sužiedėlis tema "Lietuvių tautos likimas laiko ir istorijos perspektyvoje."

Muzikinės programos pakeitimai.

Nuo anksčiau skelbtojo simfoninio koncerto sekmadienį atsisakoma. Tokį sprendimą teko padaryti atsižvelgiant į lėšas. Vien pilno sąstato simfoniniam

orkestrui reiktų \$3000.

Vietoje numatytojo simfoninio koncerto muzikinę programą toje pačioje reprezentacinėje salėje atliks šie menininkai bei meiniai vienetai:

Pirmąją programos dalį atliks smulkininkas Iz. Vasiliūnas, akomponuojant Vyt. Vasiliūnui (sūnui). Bus atlikti Gruodžio ir Sasnausko kūriniai.

Antrąją programos dalį atliks solistas S. Baras, A. Stempuzienė, V. Verikaitis ir L. Sukytė.

Trečioje dalyje jungtinis Toronto "Varpo" ir Hamiltono Aušros Vartų parapijos choras, dalyvaujant aukščiau minėtiems solistams, atliks Šimkaus kantatą "Atsisveikinimas su tėvyne."

Planisto A. Kuprevičiaus koncertas, kaip jau buvo skelbta, įvyks literatūros vakaro metu, penktadienį, rugpjūčio 30 d.

Spaudos parodą, kuri veiks seimo metu, organizuoja Toronto Liet. Namų bibliotekos ir archyvo vedėjas Aug. Kuolas.

Iš anksto kviečiame Jus ruošti į šiu metų

"Lietuvos Atsiminimų" Radijo ir "Rūtos" Rėmėjų Klubo

DIDŽIULIUS radijo piknikus

DIDŽIOJO NEW YORKO APYLINKĖS LIETUVIAMS:

sekmad., rugpjūčio (August) 4 d., 1963

Jamaica Polish National Park

108-11 Sutphin Blvd. Jamaica, N. Y.

NEW JERSEY APYLINKĖS LIETUVIAMS:

sekmad. rugsėjo (Sept.) 8 d., 1963

Royal Gardens Park

990 E. Hazelwood Ave. Rahway, N. J.

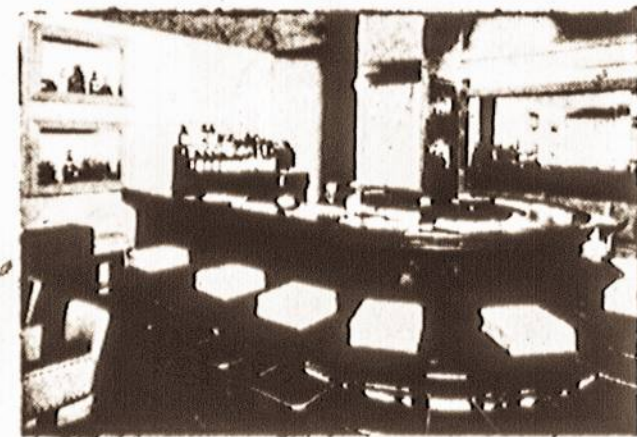
Catskill kalnuose

Druskonie Hall

Vasarvietė priima užsakymus. Ideali vieta atostogoms, savaitgaliams, iškyloms. Geras poilsis, gera lietuviška virtuvė, lietuviški koldūnai.

Rašyti: MRS S. KRAUNAITIS, ANDES, N. Y.
Telefonas Andes, N. Y. 676-2781

FESTIVAL RESTAURANT & BAR

Pietūs ir vakarienių Jaukus baras
Salė susirinkimams vestavėms ir pobūviams

Gali tilpti 200 žmonių LIETUVIŠKIEMS suėjimams nėmokamai

VACYS STEPONIS
Savininkas

40 East 26th St. New York City

MU 3-2928

**TAUPLYKITE CIA,
KUR JUSU PINIGAI
DIRBA TIK JUMSI!**

4 1/4 % 1 METUS

SKELBIAMA VĒLIAUSIA DIVIDENDŲ RATA
Už metų ketvirtį baigiantis 1963 m. birželio 30
3 3/4% į metus reguliarių dividendų, plus 1/2%
specialių dividendų už santaupas vieno as-
mens nuo balandžio 13, 1962 siekiančio nuo
\$10 iki \$30,000 ir iki \$60,000 dviem asmenims.
Pinigai įnešti iki liepos 15
uždirba dividendų nuo liepos 1
o po to nuo įnešimo dienos
APSKAIČIUOJAMI KAS KETURI MENESIAI

**THE
KINGS COUNTY
SAVINGS BANK**

Member Federal Deposit Insurance Corporation
Incorporated 1860

TELEPHONE President 3-7000 FOR INFORMATION

Eastern Parkway Office: Broadway Office:
539 Eastern Parkway at Nostrand Ave. 135 Broadway at Bedford Ave.
Brooklyn, N. Y. Brooklyn, N. Y.

Massapequa Office:
Hicksville Road and Jerusalem Avenue
Opposite Holiday Park Shopping Center
Massapequa, N. Y.

GINTARAS
Lietuvos auksas

Kainos nuo \$25.00

Ivairiausios gintarinės, dovanos vyrams ir moterims prieinamiausiomis kainomis

AMBER GUILD LTD.
80-19 31st Avenue
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Tel. HA 9-5855

Pasiekama: auto iki 31 Ave. Northern Blvd. IND subway iki Roosevelt Ave. IRT iki 74 St. Port Bus iki 31 Avenue.

EDVARDAS ŠULAITIS

Vienybės redakcijos ir administracijos atstovas
Chicagoje ir jos apylinkėse
1320 S. 48th Court, Cicero 50, Ill. Tel. OL 6-1357

Lietuviškoje Chicagoje

* Daug Vytauto Virkau tapybos paroda šiuo metu vyksta Gros Gallery, Chicagoje. Ji buvo atidaryta birželio 18 d. ir tęsis iki liepos 20 d. V. Virkau čia yra išstatęs per 20 savo darbų. Toje pačioje galerijoje praėjusiais metais buvo išstatyti mūsų jauno dailininko -- Kęstučio Zapkaus kūriniai. Dabartinio metu K. Zapkus, gavęs stipendiją, apleido Chicago ir grįžta studijas Sorbonos universitete. Taip pat jis planuoja surengti savo parodą Paryžiuje.

* Irena Srugytė, Prano ir Bronės Sruglių duktė, yra viena geriausiai šiemet Harper gimnaziją baigusiu mokinių. Ji, kaip gera mokinė, gavo Chicago miesto burmistro 500 dol. stipendiją studijoms. Irena buvo išrinkta pasakyti kalbą mokslo metų baigimo iškilnėse. Ši gautoji liejuvaitė yra Tėviškės parapijos (evangelikų) sekmadieninės mokyklos mokytoja ir parapijos choro narė. Taip pat šoka ir taut. šokius.

* Chicagoje mirė Katarina Katkevičienė, senosios kartos lietuvių veikėja. Palaidota birželio 17 d. Lietuvių Tautinėse Kapinėse. Prie kapo atsisveikinimo žodį tarė dr. Jonas Adomavičius.

* Rašytojas Česlovas Grincevičius yra išrinktas naujuoku Cicero aukšt. lituanistikos mokyklos direktoriumi. Ligišiol direktoriumi 6 metus išbuvo kun. Petras Patlaba, kuris ilgesniam laikui išvyksta Europon.

Illinois Atletų Komisijos susirinkime Chicagoje, pirmininkas Joseph Triner Komisijos vardu pasveikino savo seną pažįstamą John Jakubs-Jakubauską, jo 70 metų gimtadienio proga, palinkėdamas sukaktuviniui daug metų gyventi. Nuotraukoje (iš k. į d.) komisionierius J. Robichaux, komisijos pirmininkas Joseph Triner, John Jakubs-Jakubauskas, komisionierius L. Radzienda, o užpakalyje stovi komisijos raštininkas Emanuel Dudzinski.

Oro, vandens ir duonos

(BIRŽELIO ĮVYKIŲ MINĖJIME CHICAGOJE)

EDVARDAS ŠULAITIS

Antrasis birželinis įvykių minėjimas Chicagoje, įvykęs birželio 22 d. Jaunimo Centre, dalyvių skaičiumi buvo labai negausus, bet savo nuotaika malonus ir šviežias.

Tik nepilna šimtinė tautiečių, atsilankiusių į JAV Liet. Bendruomenės Chicago apyg. valdybos surengtą minėjimą, nebuvo varginama lietuvių kalbos nemokančių vadovų pasakojimais ar ilgais pristatymais bei nereikšmingomis kalbomis. Tik 1 valandą užsitęsęs minėjimas klausytojuose spėjo sukelti rengėjų planuotą nuotaiką.

Pagrindiniu, bet neilgu ir netrukšmingu, kalbėtoju čia buvo dr. Vytautas Kavolis, kuris žvelgė į lietuvių, kaip revoliucinį žmogų. Jis pareiškė, jog kai kas lietuvių tautos simboliu norėtų laikyti parimusių rūpintojėlių, tačiau, dr. Kavolio nuomone, "kalbėti reikia ne vien tik apie kančią, bet ir apie kovą."

Kalbėtojas išskėlė laisvės impulsų pasireiškimus lietuvių tautoje kelių šimtmečių bėgyje. Jis suminėjo eilę lietuvių sukilimų prieš pavergėjus. 1769 m. valstiečių sukilimą, 1831 m. sukilimą bei kitus mažiau ar daugiau žinomus sukilimus.

Dr. Kavolis pažymėjo, kad po kiekvienos revoliucijos herojų, atėdavo realistai, kurie įformindavo herojų mintis konkrečiais darbais. "Ilgą laiką tautai dirbti nėra lengviau, kaip už ją vieną kartą numirti", — įtikinamai skambėjo paskaitininko žodžiai.

Minėjime kalbėjęs Lietuvos gen. konsulas Chicagoje dr. Petras Daužvardis išreiškė nepasitenkinimą negausiu dalyvių skaičiumi ir rengėjų numatyta neilga programa:

"Liūdna, kad mes, minėdami birželinius įvykius, nerandame pakankamai įvertinimo ir renkames kitas progas — toliau nuotautos reikalų. Nesinori tikėti ir galvoti, kad Chicagoje būtų tik toks mažas būrys patrijų. Jų yra labai daug!

Tik jie neranda reikalo suėgti krūvon, pareikšti pagarbą tiems, kurie kovojo ir mirė dėl Lietuvos laisvės.

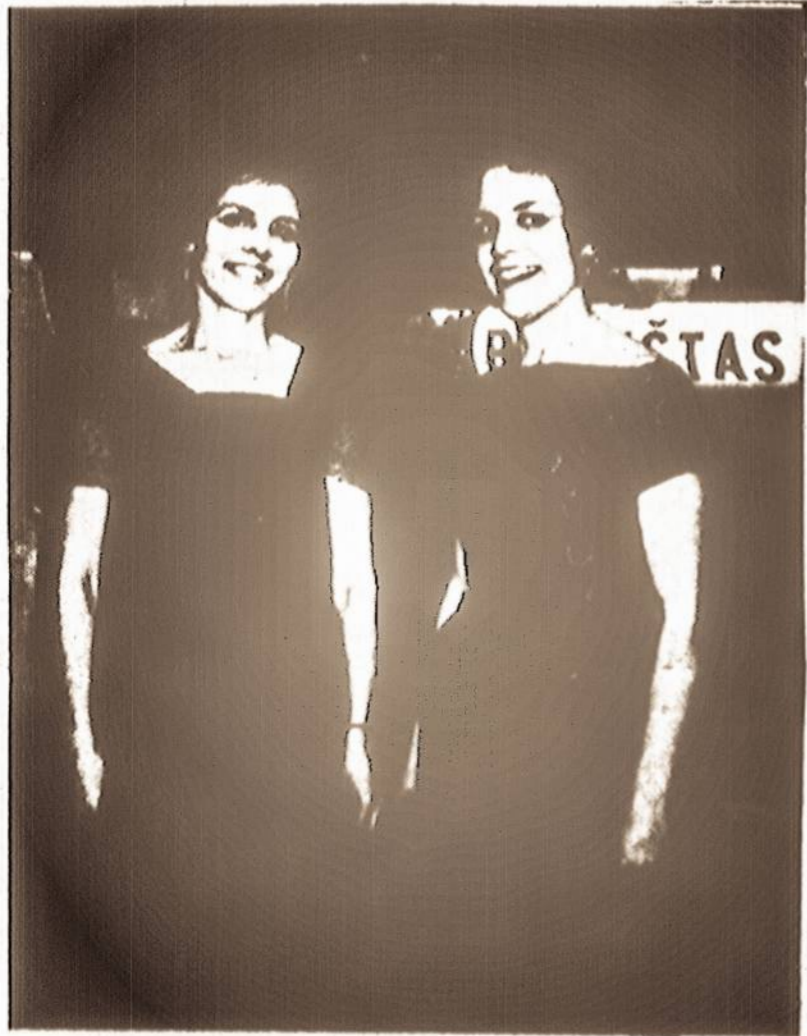
Akcentavimas laiko minėjimo skelbimuose (buvo skelbta, kad minėjimas tęsis tik 1 val. 15 min. E. S.) yra gal ne visai tvarkoje. Jeigu partizanai galėjo kovoti 10 metų ir tai jiems buvo neilga, gal mums pakalbėti valandą, kitą nėra per daug. Bet mes norime elgtis bajoriškai, per daug džiaugtis gyvenimu", — susirūpinęs kalbėjo konsulas. Kalbėtojas susirinkusius pavadinęs "išrinktaisiais tautos žmonėmis", išėjus iš salės kvietė raginti kitus, kad jie gyviau dirbtų tautos reikalams.

Ypatingai jusmus žadinantis buvo montažas "Birželio motyvas trims bal-

sams", kurį atliko Eglė Vitlutenė, Vytautas Juodka ir Romas Stakauskas. Vežamų į tremtį tautiečių balsai: "Oro, vandens ir duonos", paįvairinti poetų Vlodo Šlaisto, Alfonso Nykos-Niliūno ir Henriko Naglo poezijos gabalais, staubingai draikėsi salėje. Jie, geriau negu ilgos gražbiųjų kalbos, bylojo apie anų dienų sovietinį terorą, kuris šiomis dienomis ir pačioje Sov. Sąjungoje jau susilaukia pasmerkimo.

Minėjimas, kurį vykusiai pravedė JAV Liet. Bendruomenės Chicago apyg. valdybos narys K. Drunga, buvo baigtas Lietuvos Himnu.

Jeigu prieš savaitę Chicago Lietuvos Tarybos suruoštas panašus minėjimas buvo pavyzdžiu -- kokie minėjimai neturėtų būti rengiami, tai šis bent keliomis pakopomis jau pažengė į gerąją pusę.

Seserys Blandytes - Ona (kairėje) ir Elena, chigagietės, kurios dažnai dalyvauja įvairių parengimų meninėse programose.

V. A. Račkausko nuotrauka

LIETUVA - PREKYBOS PARODOJE

— Nuo birželio 19 ligi liepos 7 McCormick Place vyksta penktoji tarptautinė prekybos paroda. Dalyvauja 32 kraštai, jų tarpe ir nepriklausoma Lietuva.

Parodoje dalyvaujančių kraštų skaičius kasmet didėja. O šiemet tikimasi būsią ir apie milijoną lankytojų. Aišku, paroda pirmoje eilėje įdomi prekybininkams, bet yra ko žiūrėti (taip pat ir nusipirkti) ir eiliniam lankytojui.

Nepriklausoma Lietuva, aišku, parduoti neturi ko. Propagandos už savo krašto laisvę lietuviai čia varyti neturi teisės. Vis tik jau pats paviljono buvimo faktas rodo, kad yra paverg-

tos Lietuvos būsima laisvė tikinčių žmonių. Parodos leidiny minima, kad paviljoną organizavo egzilinė vyriausybė. Vis tai labai gražu, tik kad kuo daugiau kitataučių tai pamatytų!

Nepriklausomos Lietuvos paviljonas labai kuklus, bet skoningas. Kuklumas yra dorybė kuklių žmonių tarpe. Prekybininkų tarpe kuklumas Lietuvos paviljoną labai nublankina. Tai yra visoje parodoje vienintelis paviljonas, kurio vienintelė prekė — troškimas savo kraštui laisvės. Nebūtinai paviljono tematikoje turi būti vien Lietuva. Svarbu jau tas, kad tai Lietuvos vardu daroma.

REPUBLIC LIQUOR STORE, Inc.

G. Jokubaitis, Manager

322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVergreen 7-2089

KOKYBĖ

— tai slapteji visų gerų — kaip beparuošty, bet ypač pagamintų iš geriausios mėsos, maisto produktų sudėtinė dalis. Užtikrinant nepalyginamą tikrojo importuoto, jau paruošto valgyti,

LENKIŠKO KUMPIO

kokybę, gamybai imama tik geriausia kiaušienė.

Šis kumpis, gaunamas dabar nuo 2 iki 12 svarų skardinėse, pagamintas iš specialiai šerimų kiaušiu mėsos, neturintios nereikalingų riebalų. Šiam kumpiui suteiktas Good Housekeeping ženklas

kokybės simbolis, gerų šeiminių atpažinamas ir vertinamas.

Tokį pat gerą skonį turi ir importuota lenkiška kiaušienos kumpio ruleta, gaunama dabar 1½ ir 3 svarų skardinėse. Visada reikalaukite tikrojo importuoto Lenkiško Kumpio ir Kiaušienos Kumpio Ruletos visose mažose ir didelėse maisto produktų krautuose.

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world established by Juozas Paukštys in 1886, is published weekly by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y. Tel.: APplegate 7-7257. Executive Editor: Valerie Tysliava, Editor: Salomeja Narkėliūnaitė; Senior Editor: Vytautas Širvydas. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office of Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three weeks' notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts submitted are subject to editing by the Editor.

MES

Atkelta iš 1 psl.

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Pavyzdžiui, jis puikiai suprato prezidento Smetonos atvykimo svarbą. Sakė: "Tai didysai koziris Lietuvos byloje — reikia jį naudoti kuo plačiausiai!" Deja, ne visi senieji Amerikos lietuviai prilygo Oliui praktiniu politiniu sumanumu, arba ką Stasys Pilka vadina "lietuviška ekspansija." Smetona savo asmenį ir poziciją tegalėjo išnaudoti kuo siauriausiai.

Politinį sumanumą Olis įrodė ir organizuojant iš daugelio plačios tautinės liberalinės srovės grupelių vieną Amerikos Lietuvių Tautinę Sąjungą. Įkūrėjų paveiksle Margutyje stovi: K. S. Karpus, Juozas Tysliava, J. Bačiūnas, Marija Šims, A. Olis, dr. Colney ir J. Ginkus. Tai vis senųjų Amerikos lietuvių tautinės srovės veteranai, kurių gyvenimo ir veiklos metu Sąjunga buvo ypač kūrybinga darbais.

Stiprios propagandos supami (greičiausiai, ir jos sumetimais) rusas Bikovskis (kurio sesuo apgyvendinta Klaipėdoje) ir rusė Taraškova apsisuko erdvėje, vienas 81, kita 48 syk. Spėliojama, Maskva turėjusi kitų, didesnių tikslų šiuo žygiu, bet, atrodo, nepavyko.

Nepr. Lietuvos (Kanadoje) redaktorius J. Kardelis gegužės 23 d. minėjo 70 metų amžiaus. Iš širdies sveikiname! Pirmas jo raštas mūsų laikraštioj pasirodė 1908 m., lietuviškas moters, F. Bortkevičienės Vilniuje leidžiamame Lietuvos Ukininke. Po to, Kardelis yra daug kur bendradarbiavęs, nuo 1928 m. buvo Lietuvos Žinių redaktorius, nuo 1945 m. Nepr. Lietuvos. Visi jį pažįsta kaip sumanų laikraštinių, kad ir pakritikuoja už nesupratimą Amerikos ir jai rodomą neapykantą, arba netekimą pasitikėjimo, kad rušiniama ir bolševikinama mūsų tauta atsilauks ir iškops kultūringu tautiniu vienetu žmonijos tarpe. Pilnai pritariame Praniui Alšėnui. Tai patvarios plunksnos žmogus! Kad toji patvari plunksna dar ilgai mums tiksliai tarnautų!

Visi norime poilsio ir gėrimės vasaros atostogomis. Jų neturi tik mūsų laikraštija. Tiesa, žurnalai nespausdinami du mėnesiu, bet kiti laikraščiai poilsio neima, tik kai kurie savaitiniai sustoja vieną savaitę. Tokiu būdu, visų skaitytojų ir spaudos remėjų pareiga aiški: važiuokite ir ilsėkitės vasaros metu! Pasidžiaukite atostogomis! Bet — pirma atsilyginkite užvilktas laikraščiu prenumeratas, pridėkite kad ir kuklią aukelę. Tada jūsų vasarinis poilsis bus gražesnis, o ir spauda bus jums dėkinga!

SKAITYTOJAMS...

Vienybė kartą nuo karto savo skaitytojų prašo: "ne užmirškite atnaujinti prenumeratą". Dauguma tai atsimena, be pakartotino paraginimo, bet esama ir tokių, kurių neveikia jokie prašymai. Žinodami, kad jie — ilgamėčiai skaitytojai — laikraščio siuntinėjimas nenutraukiama. Suprantama, kad tai laikraščio leidėjus apsunkina, nes pagrindines pajamas sudaro prenumeratų mokesčiai. Todėl tokių skaitytojų maloniai prašome kooperuoti — prenumeratą atnaujinti be pakartotino raginimų.

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

DĖL PAPROCKO PASKAITOS

E. St. Louis tautininkų susirinkime V. Paprockas perskaitė pranešimą bendradarbiavimo su Lietuva tema. Jame prieinama išvadų, girežčiausiai smerkiančių ne tik kultūrinius ryšius su tarybine Lietuva, bet ir ryšių šalininkus. Skaitome jo paskaitą ir stebimės.

I. V. Paprocko pranešime bolševikų pastangos pabėgėlių atžvilgiu skirstomos į tris periodus: bauginimo, viliojimo ir bendradarbiavimo. Toks skirstymas yra visiškai nesąmonė.

Viskas, ko čia galima įžūrėti, yra stalininis ir postalininis laikotarpis. Ir vienu ir kitu laikotarpiu dėl mūsų bolševikai daug galvų nesuko, jų elgesys pabėgėlių atžvilgiu buvo bendro režimo pasėka. Pabėgėlius jie viliojo visą laiką, leido ir tebeleidžia Tėvynės balsą, pabėgėliams melų nuo pat pasirodymo dienos. Nuo 1955 m. buvo leidžiamas dar ir už grįžimą į tėvynę, turiniu ir nuotaikomis — "Tėvynės balso" dvynas broliukas. Taigi, viliojo. Kai ką ir baugino. Baugino taip pat be jokių periodų, visą pokarinį laikotarpį.

Po Stalino mirties Tarybų Sąjungoje įvyko kai kurių pasikeitimų. Pabėgėlius lietė bendras Tarybų Sąjungos nusistatymas savo gyventojams leisti kai kuriuos ryšius su užsieniu, laiškus ir siuntinius.

Ir čia neišvengiamai iškilo pabėgėlių problema. Buvo tada apsižiūrėta, kad ne visi dypukai vienodi. Lietuvių tarpe šį atradimą padarė čičagiškis A. Pruseika: "Manau, kad mūsų kalrojo sparno žmonės padarė klaidą, tēksdami visus dypukus į vieną reakcinę stovyklą, nenumatydami išimčių. ... Jau keli metai, kaip naujųjų atelvių tarpe prasidėjo diferenciacija" (Vilniaus Pergalė 1957 m. nr. 1).

Tai nuo čia ir prasideda ryšio ieškojimas su nuosakiąja pabėgėlių dalimi, Tėvynės balsą prie šio uždavinio kiek priderinant, bet iš esmės paliekant prie jo senosios rolės.

Sako, Vilniuje buvo svarstomas pabėgėlių klausimas. Pasireiškė ten dvi pažiūros: viena — "dypukai" yra visai sugedęs elementas ir su jais nereikia turėti jokių kalbų (reiškia, nuo jų atsiritoti!), antra — "dypukų" tarpe yra tarybinei tėvynėi naudingas elementas. Pastaroji pažiūra ir sudarė pagrindą kalboms apie kultūrinius ir net bendradarbiavimo ryšius. Konkrečioj veikloj čia ypač geru žodžiu minėtinas L. Kapočius, dirbęs sovietų ambasadoj Washingtone. L. Kapočiaus įpėdinis V. Zenkevičius savo kalbose mėgsta pabrėžti, kad jam ryšiai yra mieli, bet tik su draugais.

II. V. Paprocko perskaitytame pranešime kalbama apie kultūrinius ryšius su tarybine Lietuva ir tuos ryšius smerkia. Bet sprendimas ten neturi ryšio su kitų lietuviškųjų problemų sprendimu, tokių problemų, kaip: lietuviybės išlikimas išėivijoje, nuotaikos Lietuvoje, mūsų nenaudai dirbės laikas (mes senstame), kitokia mūsų jaunimo orientacija, pasaulinės nuotaikos bei perspektyvos ir t. t.

Kultūrinių ryšių klausime pabėgėliai yra bolševikų partneris. Bolševikai čia turi savų tikslų, bet pabėgėliai gali eiti į bendras kalbas su kitokiais, nebolševikiniais tikslais. Ir čia ryšių palaikymas yra visai įmanomas, jei tik viena pusė pakankamai supras kitos pusės gerus norus ir nuotaikas. Mes pasisakome už kultūrinius ryšius. Čia yra mūsų kitų lietuviškųjų problemų sprendimo sudėtinė dalis ir pasėka. Ar kultūrinių ryšių neigėjai turi patenkinti sprendimą kitose pagrindinėse išėivijų problemose? V. Paprocko perskaitytame pranešime teigimas, kad "iš bendradarbiavimo išėivijai ir pavergtam kraštui žala būtų vispasiška," yra njeku neįrodytas.

Mes tėvynėje ieškome atsparos išėivijų lietuviųbei, norime jausti tautos nuotaikas ir patys atitinkamai orientuotis, sieklame būti dalininkais tautos sukurtų kultūrinių vertybių ir t. t.

Iš kitos pusės: išėiviai turi būti naudingi savo kilmės kraštui. Mes manome, kad kultūrinių ryšių palaikymas mus artina prie tautos. Galimas daiktas, kultūrinių ryšių šalininkai ir klysta, bet juos smerkiantieji balsai irgi klysta, stėkdami ryšių šalininkus atvaizduoti lietuvių tautos priešais.

III. V. Paprocko perskaitytame pranešime, kalbama apie sankcijas kultūrinių ryšių šalininkams: lietuviams nuo jų atsiritoti. Kodėl siūloma atsiritoti nuo jų, o nei žodėliu neužsimenama apie tūkstančius tų tautiečių, kurie lyg kokie rudėns obuoliai pamažu noksta ir nuo lietuvių tautos medžio krūta? Čia turime reikalo su tam tikru ryšių priešininkų veidmainingumu.

Kultūrinių ryšių šalininkai ieško ryšių su savo tauta. Jei už tuos ryšius reikėtų mokėti izoliavimusi nuo dalies išėivijų, tai kainu nebūtų didelė. Apsimokėtų. Be to, ačiū Dievui, gyvename tokiam krašte ir tokioje visuomeninėj aplinkoj, kad išėivusių inkvizitorijų pastangos gali turėti tik gan ribotos reikšmės. Vadinas, nėra ko baldyti!

V. Paprockas ir visi tą pranešimą engusieji autoriai lyg ir priklauso tai lietuvių kategorijai, kurie ilgisi jėgos tvarkyti visuomenę totalinėmis priemonėmis. Būtų didelė tautos nelaimė, jei kada šiai žmonių kategorijai prasivertų durys į Lietuvą šeimininkų rolei. O! tada jie "imtusį priemonių," daug ką "atribotų nuo lietuvių tautos," smerktų, baustų, gal ir naikintų... Taip, gal ir naikintų! Kad čia taip manyti yra pagrindu, rodo kad ir 1941-ji metai. Mat, balsusis birželis 1941 metais turi dvi dalis: ligi birželio 22 dienos ir po birželio 22 dienos!

Skaudūs smūgiai svetimų rankų, bet dar skaudesni savųjų!

CHICAGOS PIKIETŲ BALANSAS

Vilnis (birželio 8) rašo, kad už mitingų pėlių paleidimą D. Vallens tėsėjo nubausta 100 dolerių, pabaudą sumokėjo:

Tęsiama 5 psl.

Demokratu Partijos New Yorko Komiteto surengtame tautybių spaudos konferencijoje ir priėmimo birželio 26 d. Hotel Commodore. Vienybės leidėjai Julius Edelstein pasakoja, kad jo motina buvo gimusi Kaune. Jis yra vienas artimiausių New Yorko mero Wagnerio patarėjų.

S. Narkėliūnaitė's nuotrauka

Thomas Jefferson

1769 m. pavasarį lieknas, gegužėto veido teisininkas, Thomas Jeffersonas iš savo namų išjojo į tuometinę Virginijos valstybės britų koloniją. Jis vyko į ten užimti savo pirmo viešo posto sostinėje Williamsburge.

Būdamas 26 metų amžiaus, nevedęs, paveldėtos žemės savininkas, jis taip pat buvo ir tam tikro masto mokslininkas bei išradėjas, didelio talento neprasidėjęs architektas, geras muzikas,

Jeffersonas ir Nepriklausomybės paskelbimas

išsilavinęs literatas ir knygų kolektorius. Nors ir neturėjo politinių ambicijų, jis buvo išrinktas atstovauti savo kraštą Virginijos legislatoroje dėl savo neeilinio mintijimo ir nepaprastų sugebėjimų.

Kaip ir visi kiti, Jeffersonas žinojo apie vis didėjančias britų valdymo neteisėsybes. Jie susiaurino trylikos Amerikos kolonijų prekybą ir uždėjo tiesioginius mokesčius be jokios atstovybės Londone.

Užėmęs savo postą tarp kitų Virginijos 57 apylinkių atstovų ir pirmą kartą pajutęs vieningą laisvės norą, jaunas Thomas Jeffersonas buvo perimtas rezistencijos dvasios prieš anglų karaliaus tironiją. Kelios aštrios rezoliucijos buvo priimtos. Vienoje jų buvo tiesiog deklarauta, kad karalius neturi teisės uždėti tiesioginių mokesčių kolonijoms.

Po to, kai karaliaus paskirtas Virginijos gubernatorių išardė legislaturą, ir Jeffersonas grįžo namo, jis pradėjo galvoti apie daugelį naujų problemų: Kas

yra tironija? Kokia valdžios forma būtų geriausia išvengti tironiją? Kokios yra tikrosios žmogaus teisės?

Prieš baigiantis vasarai, jis perskaitė visas svarbesnes knygas apie valdžios teoriją. Pamažu, su jam būdinga gilia galvoseną, jis išvystė pasijos pilną politinę filosofiją.

Kai po kelerių metų tolimesnės britų valdžios neteisėybės privedė prie to, kad trylika kolonijų susijungė ir pasiskelbė laisvomis, Jeffersonas buvo paprašytas parašyti Nepriklausomybės Deklaraciją. Jis buvo pasiruošęs nuskaiti, kaip niekad to nebuvo padaryta anksčiau, žmogaus tikrąjį stovį žemėje.

"Visi žmonės yra sukurti lygtais," jis rašė, "jiems kūrėjo yra duotos kai kurios neperduodamos teisės. Tarp jų yra gyvenimas, laisvė ir" (visai nauja istorijoje politinės doktrinos koncepcija) "laisvės stekimas."

"Kai bet kuri valdžia tampa destruktivi šiems

siekliams, "Jeffersonas pridėjo, "žmonės turi teisę ją pakeisti ar nuversti ir patastyti naują valdžią."

Taip liepos mėn. 4 d. amerikiečiai dar kartą mini revoliucinį aktą, kuriuo mūsų nepriklausomybė buvo paskelbta ir pasirašyta prieš 187 metus šio nesunaikiamo dokumento, paaškinančio ir pateisinančio šį įvykį pasauliui.

Kaip ir kiti gimtadieniai,

Nepriklausomybės Diena yra daugiau nei tik didelis įvykis. Jis yra taip pat ir šeimos šventė, linksma, pilna juoko ir žaidimų, koncertų ir sporto, raketų leidimo ir iliuminacijų. Dauguma mūsų gal susimąstys ir pagalvos, ką Nepriklausomybės Deklaracija reiškia mums, amerikiečiams.

American Council for Nationalities Service

Jungtinių Amerikos Valstybių Nepriklausomybės deklaracijos paskelbimas 1776 m. liepos 4 d.

Iš kairės ir iš dešinės

Atkelta iš 4 psl.

"Antifašistinio komiteto pirmininkas Yampol, penktos Ijudininkės ir advokatas teismo salėje pasakė kalbas, nukreiptas prieš kaltinamą ir aplamai prieš nacistinius nusikaltėlius. Teismo tarnautojai ir pilna salė žmonių negalėjo atsistebėti, kad čia Amerikoje gyvena tokie baisūs kriminalistai, nacistiniai nusikaltėliai. Tai buvo savo rūšies antinacinių mitingų..."

O birželio 21 d. Sandara pridėjo: "Bandė paašškinti, bet negavo progos." Pasirodo, kad L. Prapuolenis laišku kreipėsi į Sun-Times, nusiskųsdamas, kad to laikraščio reporteris netiksliai pateikė jo, L. Prapuolenio, pareiškimus apie tą mitingą. Sun-Times Prapuolenio laišką skelbti atsisakė.

"FAKTAI RODO KĄ KITA"

"Tarybinės Lietuvos priešai pamėlynavę rėkia, kad Lietuvoje kunigai persekiojami, kad aukštesnieji dvasininkai nužudyti ar ištremti. Bet faktai rodo visai ką kitą. Tikrovė rūsčiai plaka melagius."

Tokiais žodžiais Vilnis (birželio 14 d.) pasitinka Lietuvos aukštųjų dvasininkų kelionę į Vatikaną. Sako, Lietuvoje dvasininkai ne tik laisvi ir nepersekuojami, bet dar ir užsienin važiuoja; Kauno arkivyskupijos administratorius, Vilniaus vyskupijos administratorius, Kaišiadorių ir Panevėžio diecezijų vedėjas, "Jie dabar yra aukščiausi Lietuvos katalikų dvasininkai," sako Vilnis.

O dabar pakalbėsime apie ką kita rodančius faktus. Normaliai katalikų vyskupijas valdo ne administratoriai ir ne vedėjai, bet vyskupai. Lietuvoje yra penkios vyskupijos, kur jų vyskupai? Gal, sakysite, serga, pallegę ir negali leisti įtolimas keliones? Bet pašlijusių sveikatų vyskupai paprastai turi ne vedėjus, bet vyskupas padėjėjus. Kur jie?

Gal tie vyskupai yra, bet nusikalto, piktnaudžiavo tarybinis įstatymus. Gal jie ištremti ar į kalėjimus pasodinti. Gerai, tada -- koki teismai juos teisė, kur jų bylos? Kur dingo vyskupas M. Rejnys? Kokią vyskupiją dabar valdo vysk. Steponavičius?

Taip: "tikrovė rūsčiai plaka melagius." Tikrovė plaka tarybinę propagandą. Bet propagandos nuplakimas nėra pati didžiausia bausmė, kuri išties sūžinės prilevartautojus. Yra dar toks istorijos teismai. Gal nusikaltėlių bus jau ir kaulai supuvę, bet istorija jų vardus ir darbus vis minės. Net ir tada teisingai minės, jei kada nors ateity pasaulyje teliks tik tarybinė istorija.

KALBAME APIE PRINCIPUS

A. J. Klauselkis paskaitė "Vienybės" str. apie sovietų kultūrą ir sako, kad tai galima suprasti "kaip himną komunizmo garbei ir pasijuokimą iš tų žmonių, kurių gyvenimas aprašytas H. Tautvaišienės knygoje Tautų kapinėnas Sibiro tundroje" ("Naujienos," birželio 25).

Žinoma, suprasti galima visai. Atsime nu, dar nepriklausomybės laikais vienoje Lietuvos vidurinėje mokykloje aukštesnė klasė gimnazistė nagrinėjo populiarių Putino eilėraščių "Mano pasaulis" ir rado, kad ten kalbama apie ... Lietuvos laisvės karus. Deja, eilėrašty apie laisvės karus nieko nėra.

Man per langą vaizdą gadina didelis fabriko kaminas. Aš galiu norėti, kad jis sugriūtų. Bet aš žinau, kad kamino buvimas nepriklauso nuo mano norų ir nuotaikų. Aš manau, kad ir didžiųjų apraiškų žmonijos gyvenime buvimas nepriklauso nuo mūsų vieno ar kito asmens norų. Ir ar mums patinka, ar nepatinka: Sovietijoje formuojamas naujas žmogus. Faktas konstatavimas dar nėra tam faktui himnų giedojimas. H. Tautvaišienės knyga skaičiau. Skaičiau ir daugiau panašaus turinio knygy. Tikiu, kad tose knygose faktai nesugriaujami, sovietinių galvažudžių balansas jokių būdu nėra mažiau klaidus už nacinį. Tačiau jau ir man teko matyti bent keliolika asmenų iš "anos pusės," sveikų ir gerų žmonių, ir daugiau ir mažiau išsilavinusių, kurie kažkokie nauji. Jie kad ir lietuviai, kad ir myli savo tėvų kalbą, bet ir tautinių bendrųjų kultūrinių vertybių supratimas pas juos kitoks, kaip pas mus. Ogi tarybinio viešpatavimo laikas dar labai trumpas, tik dešimtmečiai. Ar dabar mes tik negyvename naujos kultūros kūrimo laikus? Gal — taip, gal — ne.

Verta padėti rimtų pastangų, atsipalaiduoti nuo savų norų bei pageldavimų ir pasidaryti galimai objektyvesnių išvadų. Žinoma, čia galima ir visiškai klaidingas sprendimas. Tad praverstų ir diskusijos. Bet užsimerkti prieš faktus — strauso politika.

B. "Draugas" (birželio 25) atrado ukrainiečių atsisaukimą, kuriame reikalauja smerkti ne tik nacius, bet ir komunistų žudikus. Tam pačiam straipsny suvesta, kad antinacinio mitingo Čikagoje organizatoriai esą lyg ir komunistai. Ir straipsnis "Drauge" užbaigiamas taip: "Būdinga, kad ir "Vienybė" įsiriklavo į tą bendrą komunistų frontą, puldama pikietuotojų organizatorių L. Prapuolenį."

Visų pirma: paprasčiausia logikos klaida manyti, kad visi, kurie tik puola Prapuolenį, tai jau būtinai turi būti įsiriklavo į "bendrą komunistų frontą." Toliau: "Vienybė," o ne koki ukrainiečiai, lietuvių spaudoje jau kuris laikas kala, kad ir nacius ir komunistų žudikai vienodai vertintini. "Vienybė" net ir "Laisvę" su "Vilnim" kvietė į bendrą kovą ir prieš nacius ir prieš komunistų žudikus (žiūr. "Vienybės" skyrių "Iš kairės ir iš dešinės" š. m. 17, 19 nr. ir t. t.). Bet "Draugas" vis sako. Iš tiesų, rodosi lyg ir noro "Vienybė" vienokiu ar kitoku būdu pakentli, ją suniekinti lietuvių visuomenėje. Nemalonu kalbėti apie vienuolių leidžiamos spaudos moralinį nupuolimą. Argi jie įsitikinę, kad katalikiškos moralės ir tiesos principai jų spaudai neprivalomi?

Ko Lietuvoje norima?

Vilniuje einas jūmoro laikraštis Sluota skaitytojų paklausė, ko jie norėtų. Vienas atsiliepė: Laimės! Tautos Meilės ir džiaugsmo! Sviesto ir dešrų! Geležinės nervų sistemos atslauktyti prieš biurokratus. Iššluoti visokio plauko kvailius. Gauti butą...

Dr. V. Vygantas savo paskaitoje ateitininkus ragino "Kelti klausimus, nesibijant paklysti; Lietuvą matyti ne atitrauktą, bet lyginamą su gyvenamuoju kraštu."

Naujienos paskelbė iš giminių Lietuvoje laišką, kurį gavo Chicagietis, nuo 1905 metų Amerikoje gyvenęs N. Matulis. Jis giminėms yra pasiuntęs siuntinių \$1,500 vertės: į Panevėžį. Iš ten rašoma: Gauti kostiumai labai gražūs; tokių čia nuspirtki negalima. Dirbu elektrikieriu. Gaunu 100 rb. mėnesiui. Pragyvenam 4 šeima vidutiniškai. Galiausiai gavau valdišką butą: 2 kambariai, virtuvė, maudynė, dujos ir centralinis apšildymas. Nuomolis mėnesiui 20 rb. Nusipirkau bufetą, sofą ir stalą. Už du vaiku į vaikų darželį moku po 20 rb. mėnesiui. Užpirkau už tėvelį šv. mišias (metines) ir buvome nuėję į bažnyčią.

Los Angeles gyvena 80 metų sulaukęs kan. A. Steponaitis, kurio vardas seniems Amerikos lietuviams dažnai skambėjo iš Sveicarijos I Pas. Karo metu, Vėliu (1925 — 1926) jis iš mūsų gavo \$20,000 aukų Vilkaviškio kunigų seminarijai (bolševikų dabar savo tikslams nusavintai). Jis pasakoja: Kai rinkau aukas, klebonijose sutikau paslaugumą ir šiltumą, bet kai atvykau 1950 metais kaip tremtinys-pabėgėlis, mane sutiko šaltumas, santūrumas ir atsargumas. Kan. A. Steponaitis yra parašęs veikalą apie karalių Mindaugą.

Vienas geriausių vargoninkų Lietuvoje yra Leopoldas Digrys, kurio talentas įvertinamas ir Sovietijoje. Koncertavo Rygoje, Talline, Maskvoje, Tāskente ir Vilniuje, atlikdamas Bacho, Handelio ir Vivaldžio kompozicijas. Amerikos lietuvių jo gal net plokštelėse neišgirs, nes, viena, Maskva neleis atvykti pas "nepažangiuosius," o, antra, mūsų triukšmingieji tiek triukšmo keltų, kad jo talentas prie vargonų nebūtų girdimas.

Mukelta į 10 psl.

"LOSEJŲ RATELIS"

Jurgio Gliaudos novelė,
laimėjusi Dirvos premiją

PRANĖ LAPIENĖ

Mėgstančiam sekti mūsų rašytojų kūrybą ir nubodus skaityti apie senesnių laikų Lietuvos kaima bei karopasekas, ši Gliaudos novelė suteikia skaitytoją savotiškai. Ypač, kad jau vaizduojami įvykiai šioje šalyje ir susiję su naujakurių gyvenimu bei jų įgėdžiais.

Novelė vaizduoja seną Amerikos lietuvių klubą, kuris beturi tik septynis narius ir iš jų šeši vėliausiai atvykę, išmokslinti žmonės. Klubas merdi ir to priežastimi, sakoma, kalta vieta, neturinti kur automobilį pasistatyti, nes niekas nebenorįs važinėti požeminiais traukiniais ar tramvajais.

Senasis klubo narys, paprastas darbo žmogus, vardu Jackum, kasdieną tačiau tuo do, apvalo kambarius ir džiaugiasi prisiminimais, kada jame matė gyvą lietuvių veiklą, kur vyko vaidinimai, koncertai, kur lietuviai su lietuviu važišinosi.

Šalia klubo savo name gyvena tūla Morkūnienė, savininkė sklypo, kuris ribojasi su klubo žeme.

Kartą, vykstant susirinkimui, atvyksta į jį ir Morkūnienė ir paprašo klubo narių, kad jai leistų apsigyventi už "steidžiaus" mažame kambarėlyje. Viena esanti, padėsianti Jackui klubą prižiūrėti.

Kyla daug gudrių minčių pasipriešinti.

Vieni įrodinėja, kad tai būtų prieš įstatymus, draudžiančius gyventi verslo įstatigoj; kiti susirūpina, kad tai padidintų išlaidas už šviesą ir kurą. Bet moteris prašo duoti jai baigtį kalbą. Kartą pasiryžusi viską jiems išdėstyti, apie ką ji jau seniai galvojanči, iš tolesnės kalbos paaiški, kad ji nori dovanoti klubui savo namą su sklypu. Tada, sako, būtų kur automobilius pasistatyti, klube gal atgytų ložėjų ratelis, kaip anais senais laikais, kada ji buvo jauna, kada lošė ir virė bankietams pietus ir visi nariai dirbo talkos būdu klubo gerovei.

Dabar visi, kaip vienas, pasiūlo Morkūnienei ne už "steidžiaus" kambarėlį, kurio ji prašo, o didelį, priešakinį, kurio ji neima. Morkūnienė pavadina viena kilniausių moterų, įrašo ją klubo garbės nare.

Skubiai sutvarko dokumentus ir paskelbia parduodą jos namą. Greitai atsiranda ir pirkėjas, kuris betgi ne namo nori, o visos klubo nuosavybės. Pasiūlo \$20,000.

Dabar klubo nariai teapgailestauja, kam jie prirašę nare ir Morkūnienę. Būtų galėję septyni tą sumą pasidalinti, o dabar jau aštuoni jų.

Sušaukę formalų susirinkimą, jie nutaria klubą parduoti. Jackui su Morkūnienė prieštaraujanč, jie paaiškina, kad gyveną demokratinėje šalyje, kur negalima esą nesiskaityti su daugumos norais.

Po keturių mėnesių nuo gautos klubui dovanos, įvyksta jo laidotuvės. Nariai gauna po \$2,500, ir visi linksmi, išskyrus Jackų su Morkūnienė.

Jackus net būtina nori atiduoti savo čekį Morkūnienėi, sakdamas, kad jos,

ne jo žemę pardavę, kad tas čekis jam prištus svilinas.

Geroji moteris prašo jį pasilaikyti tuos pinigus, kaip atlyginimą už įdėtą klubui darbą, už nuoširdumą.

Abu jaučiasi kaip po brangiausio žmogaus laidotuvė.

Mums rašo

A. Garbauskas iš Nottingham, Anglijos, knygos "Pažink save" (išleista 1958 m. anglų kalba) autorius, ilgesniame laiške, tarp kitko, rašo:

Sirdingai sveikinu Vieniybės darbuotojus, kad atsisakėte nuo ožlavimosi dėl santykiavimo su savo tautiečiais Lietuvoje. Tie įvairūs ožlavimai mūsų tautos taip daug praktikuoti nieko gero nėra davę, išskyrus daugybę nelaimių. Todėl atsiskyrimas nuo to ožlavimosi tenka pilnai pritarti.

Ta pačia proga tenka įsigilinti į komunizmo esmę ir suprasti, kad jis nėra padaras kokių nors atskirų žmonių, norinčių kitų žmonių vargo. Komunizmas yra sukeltas paties gyvenimo, kaip žmonių nukultūrėjimo paseka. Todėl su juo kova yra beprasminga. Reikia atstatyti žmonių kultūrą, ir visi komunizmo blogi reiškiniai išnyks patys savaime, kaip neturi sau pagrindą.

Be to, dar norėčiau susipažinti ir su pačia Vienybe, todėl prašau ją man siuntinėti gal nuo pirmos birželio, kad man būtų patogiau atsiskaityti.

J. GARBAUSKAS

Anglija

Ilgametis vienybietis Andrius Lapė su žmona Prane, prie lietuviškos parodėlės jų vasarvietėje Stony Brook, Long Island. Tai vis dovanos, kurias susiuntė jų draugai iš Lietuvos, atsidėkodami už siuntinius iš Amerikos. Šiame Vieniybės numeryje Pranė Lapienė rašo apie Jurgio Gliaudos vėliausią knygą "Lošėjų ratelis".

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Kalbininkas apie lietuvių kalbą

Šių metų pirmajame Gimtosios kalbos nr., šalia visos eilės rašinių kalbos klausimais, kalbininkas dr. P. Jonikas rašo apie lietuvių kalbą Amerikoje. Štai, ką jisai sako:

Jei lietuvių išeivių tarpe rūpinamasi bendrine kalba, tai beveik tik vien rašomąja. Į šnekamąją bendrinę kaip ir nekreipiama dėmesio, gal labiausiai dėl to, kad jai sąlygos nelietuviškoje aplinkoje daug nepalankesnės negu rašomajai.

Tačiau vis dėlto reikėtų neužmerkti akių ir bendrinės šnekamosios kalbos reikalui ir sunaudoti kad ir ribotas galimybes jai palaikyti bei ugdyti. O tokių galimybių vis dėlto esama.

Ir čia yra reikšmingas pačios šeimos vaidmuo. Ypač jaunajai kartai svarbu, kad ji girdėtų šeimoje, tėvuose pavyzdinę gimtąją kalbą. Prie tolimosios tos kalbos puoselėjimo daugiau ar mažiau gali prisidėti vad. lituanistinės mokyklos, kurios, žinoma, turėtų griebtis praktiškų metodų, kad tuo trumpu laiku padėtų savo auklėtiniuose prigydyti kiek galint daugiau bendrinės kalbos įpročių. Ir lietuviškosios radijo valandėlės (nors jų ir negausu) galėtų ką duoti, nors čia tai jau iš tikrųjų reta valandėlė teturi bent minimalias mūsų bendrinės kalbos normas atitinkantį pranešėją. Vis dėlto esama ir palyginti rūpestingų pranešėjų. O tai vėl rodo, kad ir biznis dėl kalbos kultūros gali nenukentėti... Be abejo, teatro grupės, ypač kurioms iš tikrųjų rūpi meninis jų vaidinimų lygis,

Tęsiama 7 psl.

Mano kelias į muzikos meną

Grįžtame į Lietuvą

TĘSINYS

Be jo patarimų neapslėjo nė viena opera. Kad lietuvių operos teatras greitai laiku pasiekė aukšto profesinio lygio, tai didžia dalimi yra K. Petrausko nuopelnas. Realistiškai operos meno principal, K. Petrausko įgyti rusų operos scenoje (ypač Šallapino įtakoje), padėjo vystyti lietuvių operos teatrui.

K. Petrauskas pagarsėjo kaip puikus dainininkas, gastroliuodamas įvairiose šalyse. Jis dainavo Romoje, Berlyne, Leipcige, Miunchene, Barcelonoje, Paryžiuje, Kanuose, Milano "La Scaloje", Pietų Amerikoje, Skandinavijoje, Olandijoje ir kitų operos teatrų scenose. Jis yra gastroliavęs ir kartu su Šallapinu.

Hitlerinės okupacijos metais K. Petrauskas jautėsi prislėgtas kaip menininkas ir žmogus. Didėnę laiko dalį jis praleisdavo kalme prie Telšių. Tarybinė Armijai išvadavus Lietuvą, pas mūsų didįjį dainininką atvyko rašytojai P. Cvirka, A. Venclova ir J. Marcinkevičius. Su jais jis jau pirmomis laisvo gyvenimo dienomis atvažiavo į Kauną, į savo numylėtąjį teatrą. Dabar K. Petrauskas su neišsenkama energija ima toliau dirbti savo liaudžiai. Partija ir Vyriausybė aukštai įvertino K. Petrausko nuopelnus: jis — TSRS liaudies artistas, Stalininės premijos laureatas, profesorius, apdovanotas ordiniais ir medaliais, jų tarpe Lenino ordinu. Liaudis myli savo dainininką, — jis du kartus išrenkamas deputatu į TSRS Aukščiausiąją Tarybą.

Tenka stebėtis neišsenkama K. Petrausko kūrybine jėga. Jis yra, sukūręs 68 operinius vaidmenis. Nesunku įsivaizduoti, kiek daug jėgų ir darbo į juos įdėta, koks didelis dainininko žinių bagažas! Zymieji italų operos dainininkai pastekdavo pasaulinio garso, sukūrę ne daugiau kaip dešimt charakterių.

Labai daug dėmesio K. Petrauskas skyrė rusų klasikų operų vaidmenims, kuriuos jis labai mėgo. Griška Kuter-

ABSoluta

ma Rimskio-Korsakovo "Sakmėje apie Kitežo miestą" (šį vaidmenį K. Petrauskas atliko ir garsiajame Milano "La Scalos" operos teatre gastrolių metu), Germanas Čaikovskio "Pikų damoje," Berendiejus Rimskio-Korsakovo "Sneguolė," Levko to paties kompozitoriaus "Gegužės naktį" ir kiti K. Petrausko sukurti vaidmenys rodo nepalyginamą menininko meistriškumą.

Ne mažiau kūrybinių pergalių K. Petrauskas pasiekė ir Vakarų klasikinėje operoje. Prisiminkime jo Radamesą Verdi "Aldoje" arba "Rigoletto" operos hercogą, kurio ariją "Širdys mergelių" žliūroval priversdavo daug kartų kartoti. Galima drąsiai tvirtinti, kad lietuviškoji publika taip pamėgo operą Kipro Petrausko dėka.

Wagnerio "Lohengrinas" mūsų teatro mėgėjams būdavo tikra šventė. K. Petrausko sukurtas be galotyras riteris sukeldavo neapsakomą pasigėrėjimą.

Labai stiprų įspūdį daro K. Petrausko Othello to paties pavadinimo Verdi operoje: jis originalus, gilus, jaudinančiai dramatiškas.

K. Petrauskas dirba konservatorijoje, — perduoda kl-tiems savo žinias ir patyrimą.

Lietuvos operos kūrimasis

Išaušo 1920 m. gruodžio 31-ji. Kokia tai buvo nepaprasta diena! Kiek jaudinimosi! Nuo pat ryto vaikščioju lyg nesavas, — kad tik pavyktų, kad tinkamai atrodyčiau, kad balsas gerai skambėtų! Trys valandos prieš spektaklį jau rūpi grimas, — barzdą, ūsus gerai prikljuoti, žiūriu pro uždangos skylutę — šventiškai pasipuošusios publikos pilnutėlė salė.

Prasideda operos uvertiūra, ir pirmą kartą pakyla Lietuvos operos teatro uždanga. Antrame veiksmo pasirodau scenoje ir aš. Iš karto mane net šaltas prakaltas išpylė,

VIENYBE, 1963 m. birželio 28 d.

Kalbininkas ... Atkelta iš 6 psl.

turi lygia dalia kreipti dėmesį ir į aktorių kalbą, labiausiai į sceninę tartį. Ir čia vėl yra gražių prošvaisčių: kai kurios grupės kreipiasi į kalbininkus patarimų. Kalbai mokytis gerai galėtų patarnauti (ypač jaunimui) plokštelės, jei jose pavyzdinga tartimi būtų įkalbėtas gerai parinktas taisyklingas tekstas.

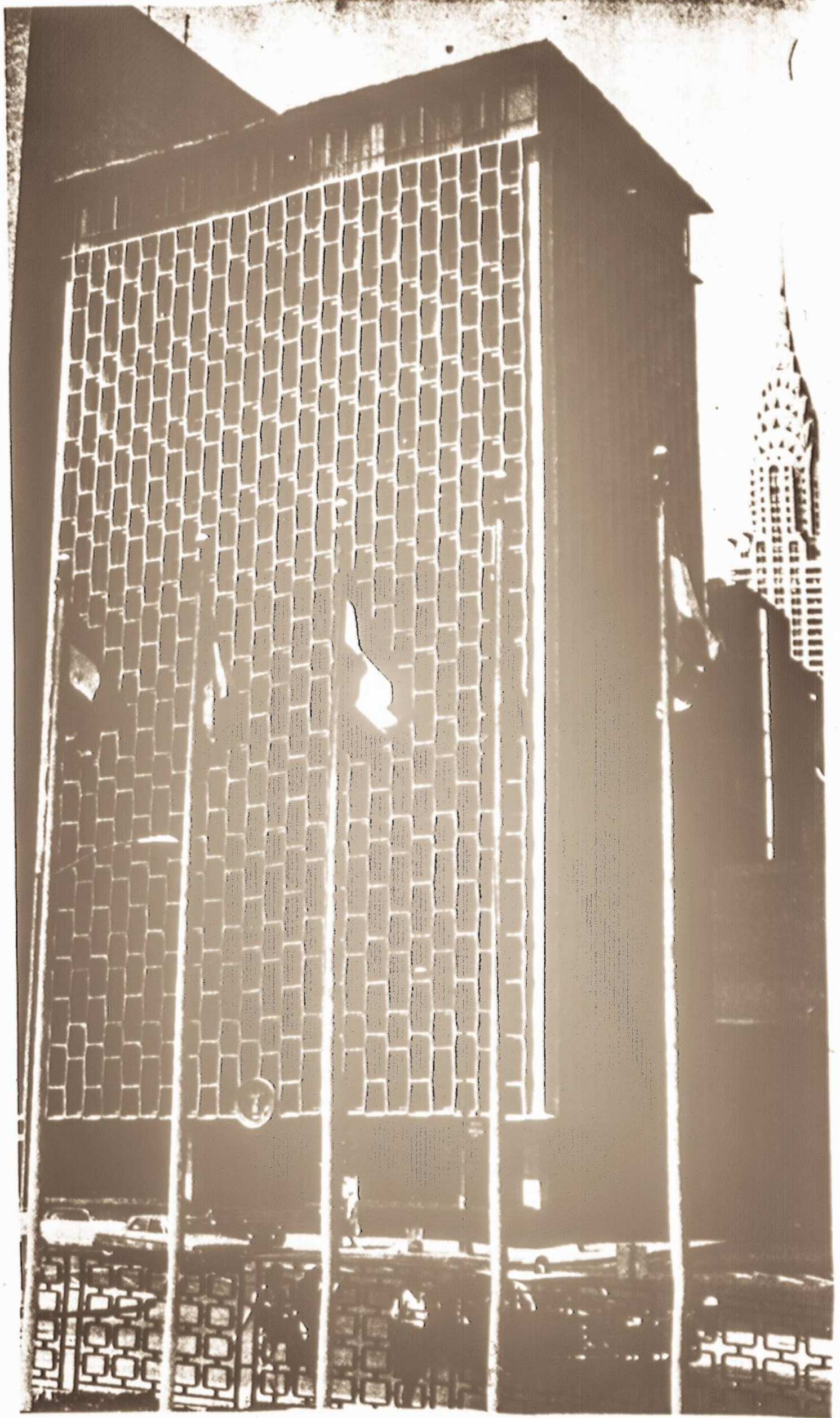

Kiek pastebiu, laisvojo pasaulio mūsų periodinė spauda nedaug tesidomi "Gimtosios Kalbos" patarimais bei jos pastangomis. GK įtaka, kad ir amerikiniams lietuvių laikraščiams, nelabai ir tepastebima. Gal retas laikraščių tepasinaudoja jos patarimais savo pačių kalbos kultūrai kelti, vengti įprastinių kalbos klaidų savo skiltyse. Net ir teoriškai į GK siūlymus, patarimus, taisymsus mūsų periodinė spauda maža teatsiliepia, nebent kuris laikraštis ar jo bendradarbis vienu kitu žodžiu atsimeta, pats GK palicestas. Šiaip kiek dėl rašybos, ypač dėl didžiųjų raidžių rašymo pasiguodžiama ar ir papriekaištaujama, vis dėlto nesistengiant ir čia ko plačiau, pagrindiniai ir nuosakiau dėstyti ar spręsti. Tačiau spaudos beveik neliečiami pagrindiniai klausimai, kurie ir GK rūpi: kalbos grynumas, taisyklingumas (žodžių daryboje, sintaksėje, posakiuose ir kt.), kalbos ir tautybės santykis ir pn. Daugiau gal pasigirsta balsų laikraščiuose dėl gimtosios kalbos likimo mūsų jaunojoje kartoje, rečiau tepasisakoma dėl lietuvių kalbos dėstymo bei pamokų mokyklose (pirmiausia "vargo mokyklose"). Bet ir tai tėra partizaniškos apraiškos. O būtų svarbu, kad laikraščiai atsilieptų į svaresnius dalykus, keliamus "Gimtosios Kalbos". Tai padėtų jai pačiai sėkmingiau savo paskirčiai tarnauti ir įprasminti jos leidėjų bei tų pačių negausių bendradarbių pastangas, padėtų plačiau išjudinti GK keliamus klausimus mūsų visuomenėje ir, pagal galimybes, kai ką ir įgyvendinti. Šiuo atveju bene tik viename amerikiniame mūsų laikraštyje prieš keletą metų teteko skaityti pačios jo redakcijos iniciatyva iškeltą raginimą, kad laikraščiai energingai stotų "Gimtajai Kalbai" į talką. Bet šiandien, atrodo, ir pats anas laikraštis, jau kito redaktoriaus redaguojamas, bus tą raginimą pamiršęs.

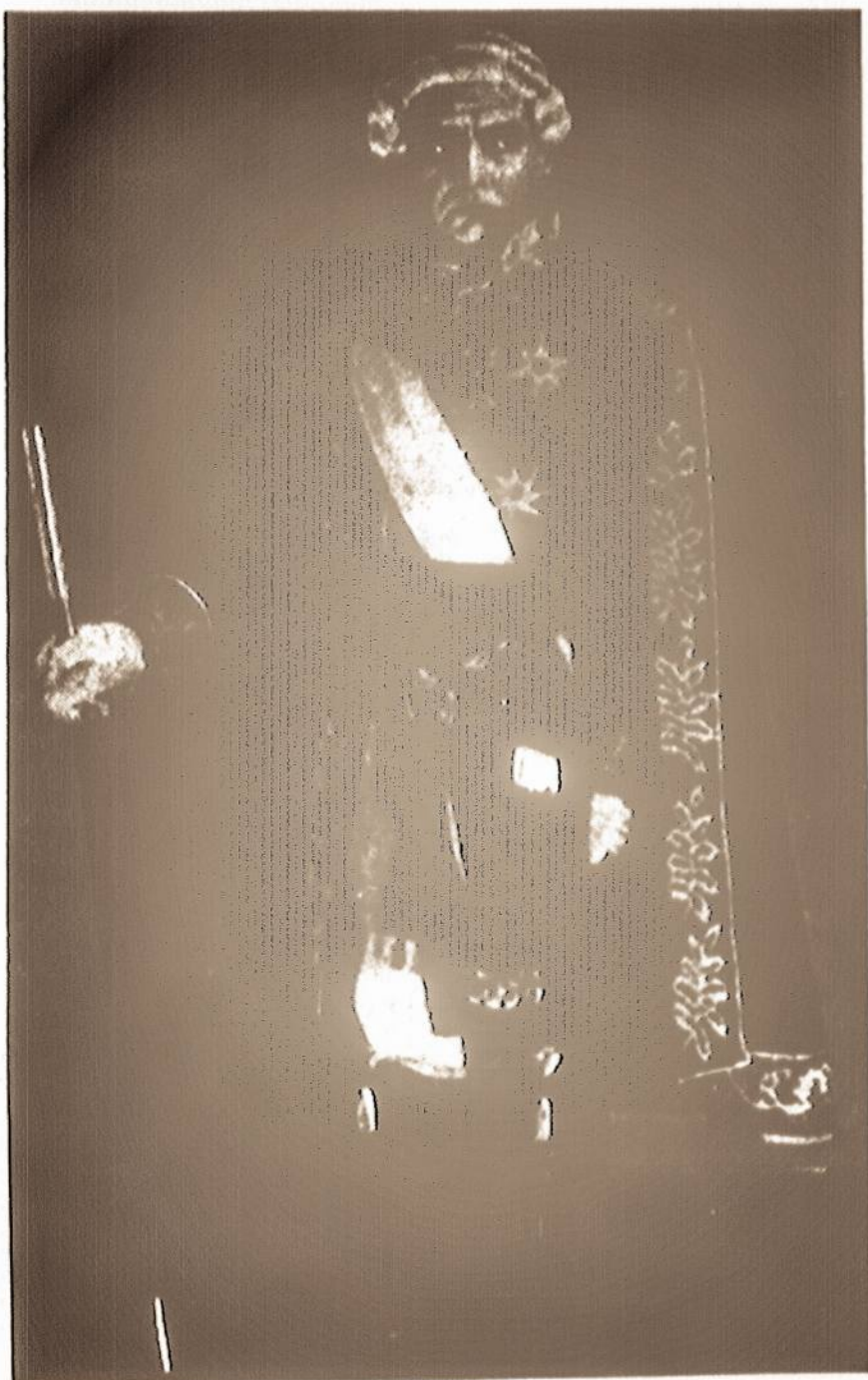
Apskritai imant, tik nedidelė dalis mūsų laikraščių, leidžiamų už Lietuvos ribų, teskiria kiek dėmesio kalbos, jos kultūros klausimams. Nedaug tokių laikraščių, kurie žiūri, kad jų pačių kalba laikytųsi mūsų pasiektame bendrinės kalbos kultūros lygmenyje. Daugeliui laikraščių — dėl vienokių ar kitokių priežasčių — tas lygmuo nė motais; patys jie rašo "kaip išeina" — pagal savo "gramatiką", savo "rašybą" ir savo žodyną bei posakyną. Kraštutinis šios grupės atstovas Amerikoje buvo "Saulė", Pensilvanijos lietuvių angliakasių kolonijos, savotiškos jų bendrystės laikraštis, prieš kurį laiką jau nustojęs eiti, kuris savo kalba ir rašyba (pvz. *sz, cz* vietoj *š, ž*) tebeatstovavo, taip sakant, dar priešaušrinei gadynei. Tačiau tolimesnių "Saulės" giminaičių ir šiandien netrūksta.

P. Jonikas

Jungtinių Amerikos Valstybių misijos prie UN rūmai New Yorke.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Antanas Sodeika - Scarpio. Puccini opereje "Tosca" 1924 m.

bet paskiau susivaldžiau, ir viskas vyko laimingai, be jokių nesklandumų.

Žiūrovai buvo spektakliu labai patenkinti. Ovacijos ilgai netilo. Po vaidinimo, publikai reikalaujant, mes, artistai, turėjome pasirodyti net keliolika kartų. Žodžiu,

triumfavome. Kitą dieną visi kalbėjo, kad lietuviai jau irgi turi savo operą. Pasipylė pagyrimai, o taip pat ir kritiški žodžiai artistams. Aš pats savimi nebuvau visiškai patenkintas, jaučiau, kad galėjau geriau pasirodyti. Bet nenusiminčiau, tikėjau, kad dirbdamas ateityje daugiau pasieksiu, nes tobulinimuisi šioje srityje galo nėra.

Teatro vadovybė ėmė galvoti apie tolesnį teatro repertuarą. Nutarta statyti lietuvių nacionalinę operą — M. Petrausko "Birutę". Ši opera mums nebuvo visai nauja. Kipras 1906 m. Vilniuje atliko Birutės brolio vaidmenį, o aš Čikagoje jau buvau dainavęs senį vaidlį.

"Traviatoje" buvo kam mane pakeisti, tad nusprendžiau išvykti trims mėnesiams į Italiją pasitobulinti.

1920 m., paviešėję Petrauskų tėviškėje, pameškerioję, pasidžiaugę saule, grįžome su Kipru į Kauną. Čia jau radosime ir Miką. Sutarėme visi trys pavažinėti, pakoncertuoti kai kuriuose Lietuvos miesteliuose. Programą sudarėme vien iš liaudies dainų. Mikas Petrauskas sutiko mudviem akompanuoti ir būti pranešėju; kartais jis charakterizuodavo dainas, nurodydavo jų kilmę ir kt. Man šios gastrolės buvo puiki proga pasimokyti iš mūsų įžymiojo dainininko. Įsiklausydavau į jo interpretaciją, frazuotę, stebėjau kiekvieną jo judesį ir žingsnį scenoje.

Po šių gastrolių Mikas Petrauskas nuvyko į Šiaulius pas savo pažįstamus. Ten jis buvo sumanęs organizuoti liaudies operą, bet tai jam nepavyko, — jis pastatė tik porą savo operečių. Mudu su Kipru kurį laiką dar paviešėjome Jurbarkė, mano tėviškėje.

1920 m. vasaros pabaigoje kartą pas Kiprą Petrauską į "Birutės" viešbutį užėjo kompozitorius Juozas Tallat-Kelpša ir atsinešė savo suharmonizuotą dainelę baritonui "Zaliojoj lankelėj," su kuria čia pat mus supažindino. Daina man labai patiko, aš ją nusirašiau ir netrukus išmokau. Kompozitorius juokavo, kad man, kaip amerikoniui, paskutiniame posme vietoj "neliek ašarėlių" galima dainuoti: "Aš tau užmokėsiu dolerėliais"... Jis dažnai mus aplankydavo. Nuolatos susitikdami, mes sumanėme organizuoti lietuvišką operą. Tikėjomės, kad mums padės Meno kūrėjų draugija. Nutarėme, kad pirmiausia reikėtų statyti "Traviatą." Tallat-Kelpša su Kipru Petrausku pradėjo galvoti apie rolių paskirstymą.

Bus daugiau

TEISYBĖ IR MELAS APIE UN

Jungtinių Tautų priešai, kurių yra nemažai įvairiose Amerikos vietovėse, dažnai nesuprasdami Jungtinių Tautų darbo ir nežinodami jų istorijos, jau nuo seno skleidžia įvairius melus-gandus apie tą tarptautinę organizaciją.

Visų jų tikslas — kad Amerika išeitų iš Jungtinių Tautų, nes, esą, ta organizacija nieko gero neduodanti. Bet didžiulama Amerikoje ir pasaulyje yra už tokios organizacijos kaip Jungtinėse Tautos buvimą.

Amerikos misija prie Jungtinių Tautų pastaruoju laiku ypač sustiprino savo veiklą tarp amerikiečių — jos tikslas nesuprantantiems paaiškinti apie organizaciją, o suklaidintiems — išdėstyti tikrus faktus.

Jos paskatintu Amerikoje veikia valstybinis komitetas Jungtinėms Tautos remti parengė brošiūrą, pavadintą "Facts for Fallacies," kurios naujai peržiūrėta laida ką tik pasirodė knygų rinkoje.

Toje brošiūroje atremiami visi JT priešų kaltinimai, ypač ten, kur tvirtinama, jog Jungt. Tautos yra bedieviškos, kad Alger Hiss parengė JT chartą, kad JT yra pasaulinė vyriausybė, kuriai JAV perdavė savo suverenumą ir savo karluomenę, kad JT sekretariatas tai komunistų šnipų lizdas ir pan.

Mano apsilankymas Lietuvoje

Pirmoji vakarienė

Nusileidžiu į pirmąjį aukštą, į "Vilniaus" viešbučio restoraną. Esu kviečiama į privatų valgomąjį, kur susirinkę tie patys lietuviai iš aerouosto, ilgas stalias - apkrautas įvairiausias valgiais ir gėrimais, papuoštas gėlėmis. Labai viliojantis...

Vėl sveiktinamės. Nustebau, kad Lietuvoje vyrų tebebučiuoja moterims ranką. Kažkodėl buvau maniusi, kad komunistiniame režime toks paprotys išnykęs. Kaip vėliau pastebėjau, ten prisilaikoma nemažai elegancijos ir formalumų, ir tai ne tik mieste, bet ir kaime.

Susidariau įspūdį, kad Lietuvoje moteris yra laikoma didelėje pagarboje.

*

Sėdime prie stalo. Greta manęs - rašytojas Antanas Venclova.

Tai čia tie Lietuvos komunistai, apie kuriuos buvau tiek daug girdėjusi Amerikoje, - galvoju sau. Ar jie - komunistai, nesiteiravau. Visi jie man atrodė širdingi lietuviai, džentelmenai.

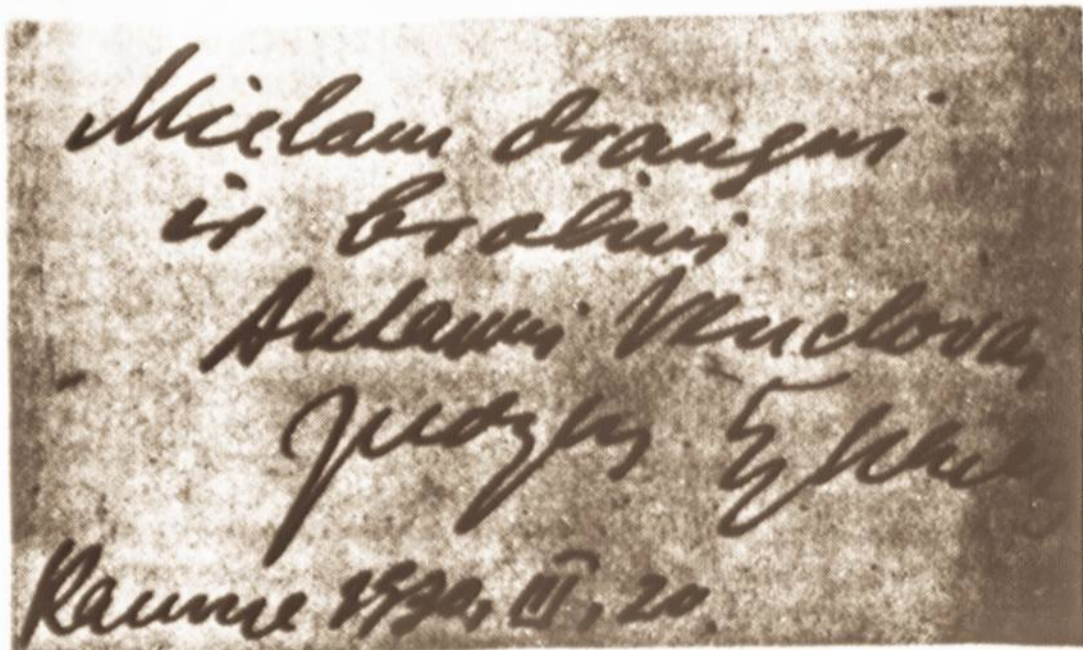
Sis susitikimas buvo svarbus, nes tarėmės dėl laidotuvių, Vilniečiai, be to, norėjo žinoti kokio mano pageldavimai: ką norėčiau matyti, sutikti, kaip savo viešnagę Lietuvoje praleisti.

Laurynas Kapočius, kurį dabar Lietuvoje vadina "amerikonu", aiškina, kad su laidotuvėmis nepasirošta, nes buvo laukiama mano atvykimo. Jis tik apžiūrėjęs Rusų kapines, Rašytojų kalnelį, ieškodamas laisvo žemės sklypelio. Tesuradęs dvi vietas: vieną kiek aukščiau ant kalnelio, kitą žemiau, kur dauguma rašytojų ir poety palaidoti.

Pasirinkau ant kalnelio, aukščiau. Juozas visuo met mėgo aukštumą... Ir Vienybės namą, kur laikraštį leidžiame ir gyvename, jis pamėgo todėl, kad jis stovi pačioje aukščiausioje Brooklyno vietoje. Nuvogę valandėlę nuo darbo, ten praleisdavome gražius momentus, žiūrėdami į tolumą, kartais, maldydamį jūrą, o vakarais - į New Yorko Idlewild aerodromą nusileidžiančius lėktuvus iš kelionių po pasaulio sostines.

*

Laidotuves sutarėm gruodžio 27 dieną, po Kalėdų. Buvo numatyta, kad palaikai bus pa-

Juozas Tysliava savo tėviškėje 1930 m.

šarvoti Rašytojų Sąjungos rūmuose, o paskui lydėsime į kapines. Su visa tvarka sutikau. Kiti mano viešnagės prašymai buvo tokie:

Norėjau susitikti su muzikais, rašytojais, dailininkais, mokslininkais; pamatyti operos spektaklius, koncertus, baletą, teatrą, meno parodas ir t.t.; aplankyti kino, televizijos ir radijo studijas; redakcijas; universitetą, konservatoriją ir kitas įstaigas; paleškoti savo motinos, tėvo ir vyro giminių; aplankyti Narkėliūnaitės tėviškę. Be to, pamatyti visą eilę asmenų, kai kurių Vienybės skaitytojų giminių ir įvairias vietas: Trakus, Druskininkus, Kauną, Palangą, Klaipėdą ir t. t.

Kapočius suka galvą, kaip viską spėsiu apėiti ir pamatyti iki sausio 4 d.

- Lietuvoje turėtumėt paviešėti bent porą mėnesių, - jis sako.

Kalbėjomės iki vidurnakčio. Mane klausinėjo apie Amerikos lietuvius, o aš domėjausi vilniečių gyvenimu, ypač tuo laikotarpiu tuojau pat po karo, kai tikrai buvo "geležinė uždanga".

Išsiskiriant, Venclova padovanojo foto kopiją mano vyro nuotraukos, kurios savo rinkinyje neturėjau.

- Jisai labai laukė Jūsų atvykstant į Ameriką, - Venclova pasakoja.

- Galia, kad jau neteko daugiau susitikti... - sako Venclova. - Bet, kaip gyvena kiti kolegos... Kaip laikosi Ralila? Ar Ralilenė vis tokia pat graži, kaip buvo, kai gyveno Lietuvoje?

- Seniai bemačiau, bet, turbūt, tokia pat graži, - atsakiau.

Kas mane lydės?

Tuo tarpu, kai kiti lietuviai turistai grįžę į Ameriką priekaištavo, kad Lietuvoje juos lydi palydovas, aš atskėlusį sekantį rytą susirūpinau, kas mane lydės, kaip susirasu tuos žmones ir tas vietas, kurias noriu pamatyti. Nejaugi manęs niekas nelydės?

Nežinau, nei kuo bepradėti. Pirmiausia norėjau aplankyti namus, kuriuose su savo tėveliais buvome gyvenę. Tai buvo ir mano brolio vienintelis prašymas New Yorke išsiskiriant.

Apsirengiau ir laukiu. Jau 9 valanda, bet dar tamsu. Kokia trumpa diena Lietuvoje - prašvinta apie 11, o 4 valandą jau sutemę.

Netrukus ateina Jonas Stasiulionis, o čia pat ir viešbučio tarnautojas su kava ir pusryčiais.

- Kaip gerai, kad atėjote, - džiaugdamasi pasitinku Stasiulionį.

Jisai, pasirodo, yra Kultūrinių Ryšių Draugijos sekretorius, kuris padeda turistams, atvykusiems iš užsienio ir Amerikos. Vėliau su juo geriau susipažinusi, pastebėjau, kad amerikiečius lietuvius jis pažįsta "nuluptus".

- Tai ką, Valerija, - Stasiulionis sako - reiktų pradėti jūsų smegenis "plauti", kaip pas jus Amerikoje kalbama...

- Galite plauti, - atsakau. - Bet ir aš plausiu. Pradėkime nuo cigarečių. Parūkykime. Niekur pasaulyje Jūs nerasite geresnių cigarečių, kaip Amerikoje...

Stasiulionio tai nevilioja. Jis rūko savo Lietuvos gamybos, o aš saviškes iš Amerikos. Rūkydami ir kavą gerdami sutariame, kad jis mane palydės praeities ieškoti...

- Iš kur galėčiau į namus išsiųsti telegramą? - klausiu Stasiulionį. Ši vakarą Kūčios, savo sūnų, namišklius ir Narkėliūnaitę norėčiau pasveikinti su Kalėdomis iš Vilniaus.

- Važiuojame į Draugijos raštinę, - sako Stasiulionis.

*

Lipame laiptais žemyn, o iš apačios, matau, ateina trys moterys: pirmoji gražiais kailiais, su skrybėlaitė, kitos dvi taip pat gerai apsirengusios, bet su skarelėmis.

Pirmosios klausiu: - Turbūt, Antanina.

Taip, tai buvo aktorė Antanina Vainiūnaitė-Kubertavičienė, kurią be jokio pristatymo pažinau, nors jos gyvos niekad nebuvau mačiusi. Tai mano švogerlio Petro Vainiūno sesuo. Bučiuojamės ir verklame.

Verkle susitikusi ir kitas dvi moteris - tai Salomėjos Narkėliūnaitės seserys Stasė ir Anelė.

Jodvi iš vakaro buvo atvykusios iš Salamankos kaimo, bet "Neringoje" manęs neradusios, pernakvojo ir atėjo ieškoti "Vilniaus" viešbutyje. Apleto mano atvykimą jodvi buvo sužinojusios iš Salomėjos telegramos.

Visos apsikabinusios grįžome į mano kambarius.

Stasiulionis, kuris, matyt, pripratęs prie tokių "scenų", sako:

- Palauksiu Jūsų apačioje.

Narkėliūnaitės seserys pasakoja, kad jų Motina sunkiai serganti, prašo, kaip galint greičiau aplankyti.

- Tai bus jai didžiausias džiaugsmas ir suraminimas, nes jūs laukia, kaip savo dukros.

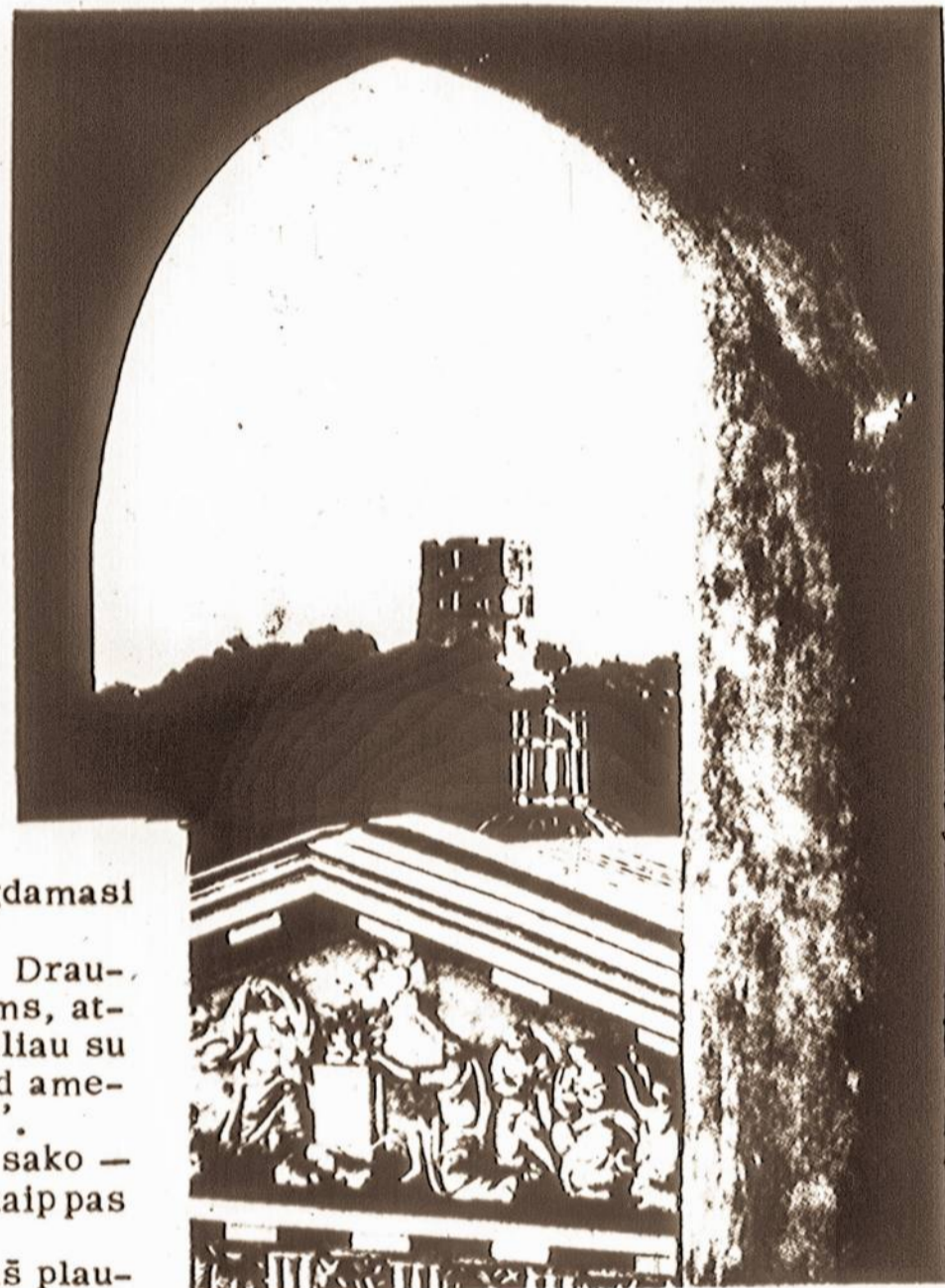

Aktorė Antanina Vainiūnaitė-Kubertavičienė

Prizadu aplankyti, o su Kubertavičiene sutarliu susitikti tą patį vakarą ir su jos šeima praleisti Kūčias.

Bet gruodžio 24-toji ir mano vedybų 24-toji sukaktis. Jaučiausi laiminga, kad nereikės vienai "Vilniaus" viešbutyje liūdėti...

Bus daugiau

Gedimino pils Vilniuje.

"SOKIS" - dailininko A. Dargio šikias. Jo "One-Man Show" įvyksta D. E. Kendall Art Galleries Wellfleet, Mass. prie Cape Cod. Dailininko Dargio paroda tęsis nuo birželio 30 iki liepos 13. Jis taip pat dalyvaus grupinėse parodose, kurios vyks šioje galerijoje.

Viena žymiausių Lietuvos Dramos Teatro aktorių, Antanina Vainiūnaitė-Kubertavičienė, įvairiose jos sukurtose vaidmenyse. 1956 metais ji atžymėjo 40 metų sceninio darbo jubiliejų, bet ir dabar tebevaidina Kauno teatre, dažnai iškandama į provinciją su gastrolėmis. Žymesnės jos rolės: Schillerio veikale "Klasta ir meilė", Desdemona Shakespearo "Otello", Rožė S. Čiurlionienės "Aušros sūnūs" ir kt.

MIRĖ IEVA JUŠKAUSKIENĖ

Birželio 14 d., sulaukusi 87 m. amž., Ft. Lauderdale, Fla., mirė Ieva Juškauskienė, į Ameriką atvykusi 1900 m. Apie 60 m. velionė gyveno Brooklyne, Williamsburgo srityje.

Keletą savo paskutinių gyvenimo metų buvo pas dukrą Mariją Floridoje.

Kadaise velionės vyras buvo siuvėjų kontraktorius Brooklyne. Velionės valia jos palaikai buvo atvežti palaidoti į Brooklyną. Pamaldos buvo atlaikytos Apreiškimo par. bažnyčioje, o palaikai nulydėti į Sv. Trejybės kapines.

MIRĖ ONA KARPAVIČIENĖ

Po ilgos ir varginančios ligos, turėdama 77 m. amž., pasimirė Ona Karpavičienė-Buzaitė, gyv. 105 Etna St., Brooklyn. Buvo kilusi iš Vaizgiakaimio km., Prienų par.

Į Ameriką atvyko prieš 50 m. tam tikrą laiką gyveno Waterbury, Conn., o ilgiausiai Brooklyne, N. Y. Velionė buvo gili patriotė lietuvė, geros širdies ir pamaldė.

Buvo žinoma kaip lietuvių tautosakos žinovė bei liaudies dainų dainuotoja. Paliko vyrą Antaną, podukrą Kazimierą Genevičienę bei žentą Edvardą Genevičių, aukštą Varsitą Authority New Yorke pareigūną. Palaidota birželio 17 d. Kalvarijos kapinėse. Gedulingos pamaldos buvo atlaikytos Apreiškimo par. bažnyčioje.

Krūtys ir krūtų vėžys

DR. A. GRIGAITIS

Tęsinys ir pr. numerio

Didžiausias pavojus krūtims yra krūtų vėžys. Pas moteris vėžys dažniausiai paliečia krūtis. Sakoma, jog moterys vėžiu susergera keturis kart dažniau nei plaučių vėžiu ir tris kart dažniau nei skrandžio vėžiu.

Statistika rodo, jog 1962 m. Amerikoje krūtų vėžiu susirgo 64,000, pagijo 80%. Dažniausiai susergera moterys 40 - 45 metų amžiuje. Turi reikšmės ir paveldėjimas. Jei viena sesuo turi krūtų vėžį, kita sesuo tris kart greičiau susirgs šia liga nei moteris iš normalios šeimos.

Dažniau susergera krūtų vėžiu moterys neištekėjusios, neturėjusios vaikų, nemaitinusių savo vaikų krūtimi.

Krūtų vėžio pirmieji reiškiniai - mažas kietas guzelis, kurį galima apčiuopti krūty, iš spenio pasirodo nedidelis kiekis skysčio, spenis įsitraukia į krūtį.

Cia reikia pasakyti, jog ne kiekvienas pasirodęs krūtų sukietėjimas - guzelis yra vėžys. Sukietėjimas gali būti visiškai nepavojingas. Bet kiekvienu atveju moteris po 30 metų, pastebėjusi krūtyse sukietėjimą ar kitą atmainą krūty, privalo kreiptis į gydytoją ir, reikalaujant, padaryti specifinį sukietėjusių audinių tyrimą. Kuo anksčiau diagnozė nustatoma, juo žymiai daugiau pagijimo nuošimčių. Jei liga paliečia artimas limfos liaukas, pagijimo nuošimtis žymiai krinta, o ką bekalbėti apie toli pažengusį vėžį.

Dr. J. D. Rateliff, vėžio specialistas, pataria moterims, sulaukus 30 - 40 metų amžiaus, kas mėnesį po mėnesinių daryti savo krūtų patikrinimą. Patikrinimą atlieka pati moteris. Atsistoją prieš veidrodį ir, nuleidus rankas žemyn stebi prieš veidrodį savo krūtis; ar jos neturi pakitimo savo dydy, formoj ir t. t.

Pakėlus tai dešinę, tai kairę ranką virš galvos tikrinama krūtų išvaizda. Vėliau atsigulus į lovą, padedama pagalvė po kairiuoju petim. Kairioji ranka pakišama po galva, o dešinė ranka tiriama ar nėra joje sukietėjimų, guzų, patikrinama pažasties limfos liaukos ar nepadidėjo.

Panašiai tiriama ir dešinioji krūtis. Skausmai (menty, pety, rankoj) atsiranda vėlesnėj ligos stadijoje, kada navikas tiek padidėja, jog pradeda spausti aplinkinius nervus. Atsiradimas skausmų ir patinimas limfinių liaukų pažatėj rodo, jog liga toli pažengusi ir pagijimas abejotinas. Gan sparčiai vystosi krūtų vėžys jaunystėje, neštume ir maitinant kūdikius.

Krūtų vėžys daugumoj atstikimų yra pagydomas, jei ligonei operacija padaryta laiku, - t. y., tik pastebėjus krūtų vėžio pradžia.

Daroma radikali operacija - pašalinama visa krūtis, aplinkiniai raumenys ir aplinkines limfas liaukas.

Pavėluota operacija duoda laikiną pagijimą. Po kelių mėnesių atsiranda antrinis vėžys kituose organuose.

Po operacijos dažnai daromas švitinimas X-y spinduliais. Švitinimų tikslas neutralizuoti ląsteles, kurios turi palinkimą virsti vėžio ląstelėmis.

Kai kurie vėžio tyrinėtojai sako, jog vėžio išsivystymas pareina nuo moters lytinių hormonų. Kiti bandė moters lytinius hormonus neutralizuoti vyrų lytiniais hormonais. Rezultatai šio gydymo nėra ryškūs.

NEW YORKO LIETUVIŲ GYDYTOJŲ DRAUGIJOS NAUJA VALDYBA

New Yorko Lietuvių Gydytojų Draugijos nauja Valdyba, išrinkta vasario 2 d., po 4 mėn. pertraukos birž. 9 d. buvo susirinkusi posėdžio ir pasiskirstė pareigom taip:

Dr. Vytautas Avižonis, pirmininkas, 51 Maple Ave., Bay Shore, L. I., N. Y. dr. Vincas Tercijonas, vice-pirmininkas; dr. Benediktas Jankauskas, pirmas sekretorius, Box 217, W. Brentwood, L. I., N. Y.; dr. Stasys Petrauskas, antras sekretorius, 158 Park Place, Elizabeth, New Jersey; dr. Elena Mekys, išdėininkė, 1558 Greene Ave., Brooklyn 37, N. Y.

Nauja Valdyba stengsis padidinti Draugijos narių skaičių, kurie gyvena labai išsisklaidę keliose valstybėse ir sunku pritraukti įsi-

rašyti, o dar labiau lankyti posėdžius.

Valdyba nutarė ruošti dalyvauti ketvirtam Amerikos Lietuvių gydytojų ir dantų gydytojų suvažiavime Chicago, kurs įvyks š. m. rugp. 31 d. ir rugs. 1 d. ir skirtas paminėti Amerikos Lietuvių Daktarų Draugijos 50 metų sukakčią.

Apie suvažiavimą bus pranešta smulkiau Lietuvių Gydytojų Biuleteny. Į suvažiavimą bus išrinkti oficialūs Draugijos atstovai po vieną nuo kiekvienų 7 narių.

Dėl ruošiamo suvažiavimo šią vasarą atsisakyta nuo minties daryt gydytojų ir dantų gydytojų gegužinę -- pikniką.

DR. V. TRC.

VIENYBĖ

rengia

SPAUDOS BALIŲ

Šeštadienį, 8 val. vakare

1963 m. lapkričio 2 d.

Maspetho Lietuvių Piliečių Klube

BUS VAKARIENE, GERIMAI, MENINE PROGRAMA

IR KONKURSAI.

Šokiams gros

JOE THOMAS ORKESTRAS

Ir kaipgi nesidžiausi tokiu mielu anukeliu... Newyorkietė Veronika Janušienė, Vienybės skaitytoja, dal. Česlovo Janušo žmona, du savo anukėlius Stasiu - Kęstučiu.

IŠ PO MANO BALANOS

1898 metais pradėjau kun. Milukui prie Mišų patarnauti, kai užsukdavo į Plymouth su savo reikalais. Atrodė kitaip, negu kiti kunigai. Kitaip apsirengęs, kitaip apsineas; ne tiek kalba burna, kiek akimis; viską palaiko už juoką.

1912 metais pradėjau pažinti kun. Miluką kaip kunigą kunigas. S. L. R. K. A. sumano išleisti Gabrielio "Lietuvių-Lenkų Philadelpinijos Uniją." Kun. Miluką ir kun. Struckų mąstymus rankraštį patikrinti ir paskui spaudai pavesti. Rankraštį pasilaiko kun. Milukas. Tuo tarpu kun. Milukas gyvena Philadelphijoje, o kun. Struckus, Wanamie, Pa.

Butartu laiku sueina Philadelphijoje rankraštį peržiūrėti... Vietoje rankraščio, kalbinti, pasakoja kun. Milukas visai ką kitą. Mat, kaip jau paskiau paaiškėjo, jis patį rankraštį nei nepažiūrėjo. Pavedė jį savo raštininkei, taip kad rankraštis jau buvo spaudoje.

Išsižiūri, kun. Milukui daugiau rūpėjo darbas, negu knygos išleidimas... Kol kas, apyrodo man savo šunis. Būta kelių, bet atpasakojo jų vardus ir nuopelnus, jau kiek buvo laikas skirtis.

Tėvuk, dabar, aiškina: pasirink, kuris bus tavo?... Štai, ve Kaunas! Peles, žiurkes, varles, o jei nori, net ir žalčius gauk. Imk! Bus tavo... Perstato mane Kaunui. Kaunas prie skverno nosį prikišo ir, kai matai, kaip lapas prilipo. Neatsilikai! Lipam į strykarį, Kaunas lipa; atvykus prie traukinio. Kaunas prekių karan su mielu noru, kun. Milukui paliepus, lipa.

Važiuijam... trivažiuijam Nanticoke-Wanamie stotį, atsiveria karo durys, Kaunas, kaip vyras iššoka! Jau ir Wanamie!

Priėmus šunį Kauną poilsio, Kaunas nieko daugiau nelaukęs įsitaisto... Nakčia girdžiu, kaip Kaunas namų sienas saugo. Ryte atveriu duris, žiūriu, Kaunas laiko prispaudęs lopa apie poros pėdų ilgio žaltį. Jų, mat, turėta tikrą savo lizdą po arklio kūtės grindimis.

Priėmus šunį Kauną skania vakariene, išsitaisto maišą lauke prie durų ir paprašo šunį Kauną poilsio. Kaunas nieko daugiau nelaukęs įsitaisto... Nakčia girdžiu, kaip Kaunas namų sienas saugo. Ryte atveriu duris, žiūriu, Kaunas laiko prispaudęs

dėš lopa apie poros pėdų ilgio žaltį. Jų, mat, turėta tikrą savo lizdą po arklio kūtės grindimis.

Tai buvo tik pradžia. Neilgai laukus, visų dirvos piliečių toks pat likimas laukė. Kuris nespėjo pasprukti, tą Kauno dantys sutarkavo.

Kun. Milukas, matyk, ne tik buvo tikras lietuvis, bet, — dar ir zoologijos žinovas. — Kaunas peles, žiurkes, angius iš po savo pastogės išprašęs, pradėjo žingeldauti, kas gero pas kalmynus?...

Vieną ryt praveriu duris, žiūriu, Kaunas tupi prie negyvos kaimyno vištos. Už tai gavo gerokai pabarti. Kituokart, išeinu, Kaunas baigia smaugti svertimą gaidį. O čia kalmynas šūkėja ir ketina Kauną nušauti. Jei taip, sakau, tai geriau aš pats tai atliksiu. Išsivadinu Kauną nuošaliai ir paleidžiu švį tiesiai Kaunui į širdį. Kaunas sustaugė, kūliais persivertė, uodegą atmetė ir, matomai, nustipo...

Už poros dienų žiūriu Kaunas atraišuoja tik ant trijų kojų ir žiūri man tiesiai į akis it, rodos, sakydamas: tai ką jau aš blogo padariau? Už ką mane taip nežmoniškai baudi? Juk aš tik šuva ir delto gi tik šuniškai ir elgiuosi. Antraip vertus: jūs, žmonės, nekartą vienas kitą smaugiat žiauriau negu aš vištą. Kur čia taisybė?

Įsidėjęs Kauną vežimui, nuvežiau į netolimą šunų prieglaudą.

Antruokart su Gabrielio rankraščio reikalais pas kun. Miluką besilankant, — ir vėl ta pati pasaka. Kalba, kalba, o kalateina eilė Gabrielio rankraščiu, tą pačią istoriją ir vėl iš pradžių pradėda. Ir vėl tik lydi mane atgal į stotį... — Tėvuk; ar matai tą moterukę, kuri į mus atelna? Kai sueisim, klausykis! Daug ko iš jos lūpų patirsi.

Taip. Jau gerokai suaugusi moteris; kūliai apsirengusi; veidas kyšo iš po, matyt, kokio nusiminimo šydo; akys, rodos, ašaromis rasotos; vos nepaspringsta savo žodžiais; kalba trūkčiodama; visas jos vaizdas darosi nepaprastas. Kalbasi įjėdu ir mini kongresmanus, senatorius, gubernatorius, prezidentą ir kitus aukštus pareigūnus. Ir paskui viens kitą ramina, kad galutinai viskas bus gerai. Jų dviejų trūšas vėjais nenueis. Jų prašymai bus išklausti. (BUS DAUGIAU)

Ko norima...

Atkelta iš 5 psl.

Dr. Trimakas nudžiugo Lietuvos Studentų Sąjungos įtojimu ALTan. Girdi, "derinsia žygius su VLIKo darbais." Kažin? Mūsų akademikai juk ne Lietuvos partiją, kurias VLIKas atsotovauja, nariai, ir maža apie jas jau žino. Toliau prašo sekti amerikiečių spaudą ir atsiliepti. Tą jau senai vyksta daro Lietuvos Vyčių komisija, vadovaujant kun. Jutkevičiui. Kažin, ar verta devyniem vieną gaidį plauti? Dr. Trimakas dar norėtų, kad akademikai visur reikalautų u-tuose knygų apie Lietuvą. Kur jų gaus, jei nėra parašytų, ar leidžiamų?

Vilniuje naujų simfoninės muzikos veikalų sukūrė J. Juzeliūnas, J. Bašinskas, V.

Paketūras, V. Jurgėla, Z. Aleksandravičius ir V. Kalriūkštis. Sakoma, jie įrodą gana aukštą kompozitorių profesionalinį lygį, tik tems ne šviesios, nes daug apie pereitą karą. Kažin, ar išgirsime Amerikoje kada bent vieną jų kūrinių?

Kun. A. Strazdo 200 metų gimimo sukakčiai Vilniuje išleista 5,000 egz. jo Poezijos (107 psl.), su V. Vanago biografiniu įvadu. Įdomu, kad Jules Verno apysakos jaunuimui Kapitono Grantso Vaikai išleista 25,000 egz. (664 psl.). Priežastis bene ta, kad kun. Strazdas aštriai kritikavo tas baudžiamines sąlygas žemės ūkyje, kurios iš dalies ir dabar sustiprintos tebeveikli.

Mes užslenyje, matyt, nevisada žinome, kas ir kur Lietuvoje. Elta, štai paskelbė, būk Lietuvos moterų organizatorė į Tarptautinį Moterų Kongresą Maskvoje Tatjana Jančaitytė esanti rusė. Vienas skaitytojas praneša Draugo redakcijai, kad Tatjana Lietuvaitė, gimusi Žečkalnių kaime, Barzdų vals., Sakių aps.

Amerikoje gimęs lietuvis V. Ashman paaukojo \$100 Šiluvos kopytėlei Washingtono ir rašo: Gyvenu amerikiečių tarpe (San Diego, Cal.). Labai mažai žinau apie Lietuvą. Sesuo davė vieną knygą. Knygynuose pilna knygų apie visas kitas tautas — nieko apie Lietuvą.

STEBĖTOJAS

Neužmirškite atnaujinti Vienybės prenumeratę!

Mūsų spaudoje

* Visi mano sutikti pastaruoju laiku apleidę Lietuvą žmonės labiausiai stebėjosi emigracijoje išbuvojusiu partiniais susiskaldymu ir partiniais atsiribojimu. Ir Lietuvoje lietuviškai, sako, ta prasme ne visi į vieną dūdą pučia, tačiau jiems pirmoje galvoje Lietuva ir josios laisvė rūpi, o jos politinė diferenciacija jau tolimesnis laisvo gyvenimo raidos reikalas. J. AISTIS, DRAUGE, 1963, VI, 15

* Dalia Lūžaitė, studijuojanti Londono gallesingųjų seserų kursuose, prieš savaitę gavo savo durims raktą. Pagal anglų papročius, jaunimas iki 21 metų amžiaus neturi raktų, ir todėl grįžus į namus vakare, jiems duris atidaro tėvai. EUROPOS LIETUVIS, 1963, V, 28

* Pinigas ne tik gundo ubagą, paklubdo smaigščias mergaites, jis yra kiekvienos veiklos, net ir bažnyčios, tikroji gyvybė, gudrioji dvasia, šviesioji išmintis. Šv. Mišų metu kunigas kalbasi su Kristumi, man regis, irgi apie pinigus. NAUJIENOS, 1963, VI, 17

* Tiek salėje kalbos besiklausydamas, tiek vėliau, mažame ratelyje vestame pašnekesy su L. Valiuku susidariau nuomonę, kad rezoliucijų reikalas yra labai blogose rankose. Dar tiek gerai, kad jie (jeigu tai tiesa) kalba, rašo ir veikia ne lietuvių vardu, Nukriškionėję krikščionys, pilni neapykantos kitaip galvojančiams, argi gali vadovauti rimtam darbu? A. NAKAS, NAUJIENOSE, 1963, VI, 13

* Ypač skaudu tai, kad jau yra (lietuviškų) klebonijų, kalbančių 'bajoriška' — anglų kalba, kaip prieš 60 — 70 m. lenkų. Šitokių parapijų mokyklose lietuvių kalba yra pastumdėlė arba jos nėra. Tai man sakė nevienas. Aiškiai pats mačiau Clevelande. Ten prie naujai pastatytos lietuvių bažnyčios man buvo sudaryta proga pamatyti parapiinės mokyklos patalpas. Apačioje, kur per savaitę vyksta amerikietiškos pamokos, klasės — puikiosios, geriausios Bet lituanistinei šeštadienio mokyklai klebonas teduodas viršų klases, kurios nebaigtos — durys dar užkalninti papkėmis, grindys cementinės, suolai prasti, mokyklinės lentos senos ir nepritaikytos. Už šitokias klases reikia mokėti 700 dol. per metus.

DR. J. GRINIUS, EUROPOS LIETUVYJE, 1963, V, 28

Haven Realty

JUOZO ANDRIUSIO APDRAUDOS ĮSTAIGA

Patarnauja perkant ir parduodant namus, įvairiuose apdraudimo reikaluose, užpildant (Income) taksus.

J. ANDRUŠIO TRAVEL BUREAU

Parduoda bilietus visomis susiekimo priemonėmis i visas pasaulio vietas. Money Orders.

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N.Y.
Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien - 9 v. r. Iškį 9 v.v.

Winter Garden Tavern Inc.

Vyt. Beleckas, sav.

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.

(Ridgewood)

Telefonas: EVergreen 2-6440

Sale vestuvėms ir kitokioms pramogoms. Geriausias lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

RAY'S LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIUNAI

Įvairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai. Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: Virginia 3-3544

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.

Telefonas: Virginia 6-9683

THE

Tel TAYlor 7-9842

Arlington

385 Arlington Ave.
Brooklyn 8, N. Y.

Restaurant

Ona ir Jonas Valaičiai

Sportinės nuotrupos

EDVARDAS ŠULAITIS

Birželio mėn. 29--30 d. New Yorkan vėl sugužės lietuvų jaunimo būriai varžytis sporto aikštėse. Jie čia rungtyniaus taip vadina-

mose Šiaurės Amerikos liet. sporto žaidynėse, paženklinose XIII-ju numeriu. Kaip žinome, šis numeris yra laikomas nelaimingu. Ateinančios žinios sako, jog žaidynės New Yorke mums laimingų vaizdų nežada. Čia, atrodo, nematysime didesnio mūsų sportininkų susibūrimo bei iškilnesnių pavienių sportininkų bei sporto vienetų, kaip šioms metinėms, didžiausio mąsto sporto varžyboms priderėtų.

Futbolo varžybose, anksčiau buvusiomis lauko sporto šakų žaidynių dėmesio centre, nežada dalyvauti Chicago Lietuvos Lituanica - daugkartinis žaidynių nugalėtojas. Ši komanda, ištikimai važinėjusi į ankstesnes žaidynes (išskyrus žaidynes Clevelande, kada ji Chicagoje turėjo kovoti Pabaltiečių varžybose), jau paliso ir nutarė pailsėti. Beje, mūsų futbolo padėtis Amerikoje gerokai sumenko ir New Yorke jau nematysime mūsų futbolininkų tarpusavio varžybų. Neatvykstant chicagiečiams, New Yorko lietuviai futbolininkai lieka be varžovų, nebent jie ta proga parungtyniautų su latviais ar kuria kita kita-taučių komanda.

Nelaukiama didelio dalyvių skaičiaus ir lengv. atletikoje bei lauko tenise. Taisgi 1951 m. Toronte pradėtos šios metinės žaidynės (dabar padalintos į kelias dalis) jau gerokai menkėja ir, kaip matome, XIII-sios iš eilės jau mus nedžiugina.

Šių eilučių autoriui teko stebėti dvejus anksčiau New Yorke buvusius S. Amerikos liet. sporto žaidynių lauko sporto šakų varžybas. Tuomet dalyvių skaičiumi, o ypatingai organizacine jų puse, atvykėlis galėjo dar būti patenkintas.

Bet vistiek į New Yorką suvažiuavusiems ir čia rungtyniaujantiems sportininkams linkme geros kloties bei entuziazmo. Linkėtina, kad ir XIII-jų žaidynių ne-

laimingas vaizdas nevestų į pražūtį, bet dar teiktų žavesnių vilčių ateičiai.

*

Mūsų šachmatų meistris Povilas Tautvaišas iš Chicago neseniai dalyvavo keliose didesnio mąsto šachmatų varžybose. Toledo (Ohio) Open 8 ratų varžybose jis pateko į III -- VI vietą užėmusių šachmatininkų grupę, kurioje buvo dar ir kitas lietuvis -- Kazys Škėma iš Detroito. Pirma vieta čia atiteko didmeisteriui Robert Byrne, surinkusiam 7 1/2 taško. P. Tautvaišas prakišo tašką tik prieš Byrne, o dar su dviems sužaidė lygiomis. Tokiu būdu jis surinko 6 taškus.

Steel City (Gary, Md.) Open 5 ratų turnyre P. Tautvaišas pasirodė kiek silpniau ir jis čia surinko 3 1/2 taško, pralaimėdamas prieš turnyro nugalėtoją -- 19 m. amžiaus žaidėją Richard Weber, neseniai įkopusį į meistrų klasę. Čia žaidė dar 4 lietuviai: A. Zujus, K. Ramašauskas -- Ramas (3 taškai), Vilutis (2 1/2 tšk.), V. Karpuška (2 tšk.).

*

Amerikos šachmatų mėgėjams yra gera žinia, kad į tarptautines šachmatų varžybas, įvykstančias liepos mėn. pradžioje Los Angeles mieste, atvažiuoja naujasis pasaulio šachmatų meistris Tigran Petrosian. Kartu su juo iš Sov. Sąjungos atvyksta ir estas, didmeistris P. Keresas. Tai bus pirmasis šių Sov. Sąjungos didmeistrių pasirodymas Amerikoje.

Taip pat Los Angeles turnyre dalyvaus ir visa eilė didmeistrių iš kitų kraštų -- Gligorič iš Jugoslavijos, Najdorf ir Panno iš Argentinos, F. Olafson iš Islandijos ir kt.

Sov. Sąjungos šachmatininkai ir kiti svečiai yra tikimasi dalyvaus ir JAV Open šachmatų varžybose rugpjūčio mėn. Chicagoje. Jeigu taip būtų, tai ir Chicago lietuviai šachmatininkai gal turėtų progą parungtyniauti su didžiūnais apie kuriuos iki šiol tik sapnuose sapnuodavo.

XIII-ju S. Amerikos liet. sporto žaidynių lauko sporto šakų varžybos vyksta ši savaitgalį New Yorke. Paskutinės tokios žaidynės New Yorke buvo prieš 3 metus. Nuotraukoje matomi anų žaidynių svarbiausieji asmenys: J. Kepenis (kairėje) ir A. Vakselis prie dovanų laimėtojų. 1960 m. New Yorko žaidynėse buvo gausoka ir dovanų laimėtojų, kurias matoma dešinėje. Kiek jų bus ši kartą? Ed. Šulaitis nuotraukos

LIETUVIO FILATELINĖ KNYGA

Lietuvis filatelistas L. Stankevičius (prancūziškai Stankė), gyv. 1053 Cr. Albanel, DUVERNAY, P. Q., Canada, yra parašęs ir išleisdamas prancūzų kalba knygą apie filateliją.

Ši knyga, kuri prancūziškai vadinasi DEVENEZ COLLECTIONNEUR DE TIMBRES ("Tapkite pašto ženklų rinkėju"), yra išleista patraukliai, nedidelio formato, 128 psl., su šiek tiek iliustracijų. Knyga išleido Montrealo leidykla -- Les Editions de l'HOMME savo populiarioje serijoje POUR TOUS (visiems).

Knygutė skiriama pradedantiems filatelistams ir galėtų būti pavadinta filatelijos vadovėliu. Joje, tarp kitko, kalbama: Kas yra Fi-

latelija, Pašto ženklų istorija, Teminiai pašto ženklai, Spaudos rūšys, Falsifikatai, Kaip pradėti pašto ženklų kolekciją, Filatelisto reikmenys, Kaip paruošti pašto ženklus rinkiniui ir kaip su jais apseiti, Pašto ženklų vertė, Įvairenybės ir anekdotai, Įvairūs pašto terminalai, Įvairių kraštų ir piniginų vienetų santrumpų žodynėlis, Filatelinės periodinės spaudos sąrašas, Įvairių svarbesnių filatelistų draugijų ir klubų sąrašas bei adresai. Apie Lietuvą specialiai, žinoma, nieko

nėra, nes ši knygutė ne tam reikalui ir skirta.

Lietuviai filatelistai, kurie moka prancūziškai, raginami šią knygutę užsisakyti, pasiunčiant aukščiau minėtu adresu 55 centus.

ANT. BERNOTAS

* Gautomis žiniomis iš Lietuvos, tenai netrukus bus išleistas pašto ženklas kompozitoriui Mikui PETRAUSKUI pagerbti.

AUKOKITE VIENYBEI!

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMĀKAUSKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI ISNUOMOJA AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

JUOZO GARŠVOS LAIDOJIMO ISTAIGA

231 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y.
EVergreen 8-9770

Joseph J. Garszva Anita R. Garszva
Joseph J. Garszva, Jr. John A. Pauley
LICENSED MORTICIANS

GERIAUSIAS

INSURANCE ir REAL ESTATE

PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW MAZEIKA
Savininkas

80-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: Virginia 9-3112

ROBERT F. NARK

Apraudos AUTO Specialistas
Any car - Any age driver
ALL FORMS OF INSURANCE

175 REMSEN ST. BROOKLYN 1, N. Y.
Tel. MAin 4-6400 UL 8-1061

DISCOUNTS TO QUALIFIED APPLICANTS
Mutual Insurance Insure your tomorrow today!

VIENYBĖ

* Vytautas Mickevičius, jaunas, gabus ir energingas Seattle universitete, Washingtono valstybėje, įgijo inžinerijos magistro (MS) laipsnį. Ta proga, pasinaudodamas atostogomis atvyko į Brooklyną aplankyti savo tėvelį Aleksandrą Mickevičių, kuris neseniai sugrįžo iš Europos, praleidęs ten 3 savaites atostogų Alpių kalnuose, taip pat seserį Liną, kuri vargsta su savo trim dukrelėm. Vytautas Mickevičius žada, jei galimybės ir finansiniai bei šeimos reikalai leis, siekti doktorato laipsnio. Jaunasis inžinerijos magistras jau kuris laikas užangažuotas dirbti vienoje Kalifornijos firmoje.

Jono Narvydo, seno vienybiečio, gyv. Seafort, L. I., N. Y., įoninių proga praeltą sekmadienį aplankyti iš New Yorko buvo nuvykęs gausus svečių būrys. Jonas yra Prano Narvydo, ilgamečio Vlenybės bendradarbio, brolis.

* Moterų Vlenybės vasaros pobūvis įvyksta liepos 21 dieną gražioje Amelijos Sinušenės ir jos sūnaus sodyboje Highland, Blvd., Brooklyne. Tai viena iš maloniausių Moterų Vlenybės pramogų

Pavergtųjų savaitė

Kaip ir anksčiau, taip ir šiemet liepos mėnesį žadama rengti Pavergtųjų Savaitę. Ji prasidės liepos 14 d.

Prel. Jonas Balkūnas, kuris vadovauja Conference of Americans of Central-Eastern European Descent, perleis savaitę išstuntinėjo amerikiečių laikraščiams informacinę medžiagą.

Tenai nurodoma, kad ligšiol nuo 1959 m. kasmet JAV prezidentas paskelbdavo Pavergtųjų tautų savaitę. Prisibaiminama, kad to gali neįvykti šiemet, bet teiglama: "Bet, jeigu prezidento proklamacijos ir nebūtų, tokia savaitė skelbti yra geras pagrindas -- įvairių valstybių ir miestų mūrų proklamacijos."

Savaitės metu minėjimas vyks New Yorke ir Washingtono. Liepos 14 d. iškilmingos pamaldos New Yorke vyks šv. Patriko katedroje, 10 val., ir šv. Jono katedroje Washingtono -- 11 val.

Po pamaldų šv. Patriko katedroje, prie Jungtinių Tautų, Europos Pavergtųjų Tautų vitrinėje bus iškeltos vėliavos.

Pagrindiniu kalbėtoju yra kviečiamas kongresmanas, kurio pavardė bus paskelbta vėliau.

Pirmadienį, liepos 15 d., vyks iškilmės prie City Hall patalpų, pačiam mūrui Wagner tarlant žodį.

Liepos 17 d. Europos Pavergtųjų Tautų generalinio komiteto nariai vyks į Washingtoną ir tenai turės iškilmingus pietus National Press Club patalpose 7 val. vakare su JAV senatoriais, spauda ir kt.

Dariaus ir Gірėno skridimo 30 m. sukakčiai paminėti praeltą penktadienį, pirmininkaujant plk. J. Šlepečiu, buvo sudarytas komitetas, kurio pirmininku buvo išrinktas kpt. Vaclovas Alksnins. Kiti komiteto nariai, atstovavę eilę organizacijų, -- A. Jurgėla, Klímavičius, J. Valakas, K. Vasiliauskas, E. Kulber, A. Ošlapas, A. Kaunas, Aleks. Kundrotas, J. Zarauskas.

Lituanicos aikštėje prie Dariaus ir Gірėno paminklo Brooklyne iškilmės bus liepos 14 d., sekm., 10 val. ryto.

Išvakarėse, liepos 13 d. 5 val. p. p. per WEVD radiją Stuko programoje bus perduotas akt. K. Vasiliausko paruoštas vaizdelis apie lakūnus.

Po apelių prie paminklo dalyviai, kurių tarpe laukiama daug jaunimo -- ateitininkų, skautų, neolituany -- vyks į Apreiškimo par. bažnyčią į pamaldas už lakūnus.

Algimantas Levinskas savo apsilankymo metu Jungtinėse Tautose - spaudos skyriuje prie informacijos biuletenių lentynų. S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Sugrįžo į Lietuvą

Vilniaus universiteto docentas Algimantas Levinskas, Amerikoje praleidęs dešimt mėnesių, birželio 27 d. išskrido į Vilnių.

Prieš sugrįždamas į tėvynę, jisai dar praleido keletą dienų New Yorke ir aplankė žymesnes vietas, jų tarpe ir Jungtines Tautas, kurias jam aprodė Albertas Laurinčiukas, tenai jau keletą metų atstovaujantis sovietų laikraštį Selskaja Žizn.

Jungtinių Tautų spaudos skyriuje perleis trečiadienį sutiktas, Levinskas Vlenybės redaktorei S. Narkėliūnaitėi pareiškė, kad Amerikos jisai negalės blogu minėti, nes per tą savo buvimo laiką jisai turėjęs progos į ją giliau pažvelgti nei koks eilinis turistas.

Levinskas buvo atvykęs į Chicagos universitetą kaip "exchange" studentas. Kalbant bendrai apie lietuvių Amerikoje, buvo kelinama mintis, kad Amerikos lietuviams jaunuoliams būtų naudinga nuvykti pastudijuoti lituanistikos į Vilniaus universitetą. Jo manymu, toks planas visiškai galėtų tilpti sovietų-amerikiečių kultūrinio apsikeitimo ribose.

Lietuviams žinoma, tai turėtų nepaprastos reikšmės, ypač tokiu laiku, kai lituanistų prieauglis labai negausus ir nežada vietos sąlygomis gausėti.

Algimantas Levinskas, Vilniaus universiteto docentas, nuo praėjusio rudens gilines studijas Chicagos

universitete, birželio 18 d. apleido Chicagą ir pajudėjo kelionėn atgal į tėvynę. Iš Chicagos jis važiuavo Washingtoną, kur turėjo atlikti tam tikrus formalumus ir palaukti eilės lėktuve per Atlantą.

Kadangi mokslas Chicagos universitete baigėsi birželio pradžioje, tad, turėdamas laisvo laiko, apie 10 dienų praleido turistinėje kelionėje po Ameriką. Ilgiausiai viešėjo Colorado valstybėje.

Sakosi savo praleistu laiku Amerikoje yra patenkintas, nes čia turėjo progos pasisemti nemaža mokslo žinių ir šiaip gyvenimiškos patirties. Sugrįžęs į Vilnių tuoj pat žada kartu su šeima važiuoti atostogoms į Palangą, o rudenį -- vėl dėstyti Vilniaus universitete.

SOCIALDEMOKRATŲ NUTARIMAI

* Amerikos lietuviai socialdemokratai, posėdžiavę New Yorke birželio 1 d., savo priimtųjų nutarimų tarpe pasisako už dalyvavimą Lietuvos laisvinimo darbe ir kviečia į jį aktyviai įsijungti savo organizacijos narius bei jiems pritariančius.

ALTo reikalu pasisakė, kad ateinančiame atstovų suvažiavime reikalaus paboti seniau padarytų ideologinių srovių susitarimų ir panaikinti galimybes bet kuriam politiniam blokui įsigalėti ALTo vadovaujamuose organuose, tiek centre, tiek ir paskiruose skyriuose.

Literatūros Fondo veiklos klausimu nutarta ir toliau rūpintis darbo tęsimu, kviešti kuopas telkti lėšas jo leidiniams ir plautinti jau išleistuosius leidinius.

Suvažiavimas taipgi pareiškė pageldivimą ir priminė, kad reikalinga neatidėliotina paruošti dokumentuotą apžvalginį leidinį apie Amerikos lietuvių darbininkų organizuotą socialistinį sąjūdį, jo raidą, organizacijas, spaudą ir kt.

Vienybiete O. Janušienė, gyvenanti su sūnum - inžinierium - Smithtown, L. I., rengiasi vykti Lietuvon savo seserų, bei kitų gimiinių aplankyti. Ji yra žinomo veikėjo J. Baltaus sesuo. Janušienės vyras mirė praeltų metų gruodžio mėn. Jie turėjo sėkminga restorano biznį Islip, L. I.

PRANEŠAME, KAD

MŪSŲ MYLIMA MOTINA IR SENELĖ

SOFIJA KLEMENTINA OGINSKAITĖ - JESAITIENĖ

KUNIGAIKŠČIO JONO IR EUGENJOS DAMBRAUSKAITĖS OGINSKIŲ DUKTĖ

Gimusi 1884 metais lapkričio 22 dieną KURKLIŲ DVARE, UKMURGĖS APSKRITYJE

po ilgos ligos savo namuose Flushinge

MIRĖ Š. M. BIRŽELIO 26 DIENĄ

Velionė pašarvota Hallet and Hallet koplyčioje Northern Boulevard ir 174th St., Flushing, L. I.

PAMALDOS ĮVYKS ATSIMAINYMO BAŽNYČIOJE 64-25 56th Drive, Maspeth BIRŽELIO 29 DIENĄ 9 VAL. RYTE

Po to velionė bus laidojama

MOUNT ST. MARY KAPINĖSE, FLUSHINGE

Jesaičių šeima